

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PSSE W RACIBORZU ZA ROK 2023

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu raciborskiego za 2023 rok**

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Raciborzu
Karina Talabska**

(pieczęćka i podpis)

Racibórz, dnia 05.02.2024 r.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Raciborzu

**Tel. 32 459 41 32
Faks 32 459 41 31**

**ul. Batorego 8
47-400 Racibórz**

**<https://www.gov.pl/web/psse-raciborz>
psse.raciborz@sanepid.gov.pl**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I.EPIDEMIOLOGIA	6
I.1. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi	6
I.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	11
I.2.1 Covid-19 (zakażenia SARS-CoV-2)	11
I.2.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe	12
I.2.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra	13
I.2.4. Gruźlica	14
I.3. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych	15
I.4. Nadzór nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych	16
I.4.1 Nadzór nad stacjonarnymi placówkami leczniczymi	17
I.4.2. Działalność Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych	17
I.4.3. Nadzór nad placówkami lecznictwa otwartego oraz prywatnymi gabinetami	17
II.HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA	19
II.1. Jakość zdrowotna wody do spożycia	19
II.2. Jakość zdrowotna wody ciepłej	23
II.3. Jakość zdrowotna wody do kąpieli i rekreacji	23
II.4. Obiekty użyteczności publicznej	25
II.4.1. Ustępy publiczne i ogólnodostępne	25
II.4.2. Baseny kąpielowe	25
II.4.3. Domy Pomocy Społecznej i inne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym lub przewlekle chorym	26
II.4.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	27
II.4.5. Infrastruktura kolejowa i drogową	27
II.5. Interwencje	28
III.HIGIENA ŻYWNOSCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	29
III.1. Zadania realizowane w 2023 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych	29
III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX	31
III.3. Współpraca z innymi organami kontroli	31
III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych	33
III.5. Ocena sposobu żywienia	33
III.6. Skargi i wnioski	34
IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	36
IV.1. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania	36
IV.2. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego	37
IV.3. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach	37

IV.4. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie	37
IV.5. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych	38
IV.6. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży	38
IV.7. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów/plecaków oraz zapewnienie im miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych	39
IV.8. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli	39
V. HIGIENA PRACY	40
V.1. Realizacja zadań w 2023 r.	40
V.2. Charakterystyka obszaru działania	40
V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy	41
V.4. Nadzór nad chemikaliami	42
V.5. Nadzór nad kosmetykami	43
V.6. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi	43
V.7. Choroby zawodowe	44
VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	45
VI.1. Zadania realizowane w 2023 r.	45
VI.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i plany zagospodarowania przestrzennego gmin.	45
VI.3. Rozpatrzenie wniosków dotyczących konieczności wykonania raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko i jego zakresu na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	45
VI.4. Uzgadnianie przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”	46
VI.5. Uzgadnianie dokumentacji projektowej	46
VI.6. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych oraz kontroli zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach	47
VI.7. Współpraca z innymi organami	48
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	49
VII.1. Programy krajowe	49
VII.1.1 „Trzymaj Formę”	49
VII.1.2 Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	50
VII.2. Programy wojewódzkie	50
VII.2.2 „Skąd się biorą produkty ekologiczne”	51
VII.2.3. „Klub Zdrowego Przedszkolaka”	52
VII.2.4 „Bieg po zdrowie”	53
VII.2.5. „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	53
VII.2.6 „ARS, czyli jak dbać o miłość?”	54
VII.2.7 „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”	54

VII.2.8. „Podstępne WZW”	54
VII.3. Interwencje nieprogramowe	54
VII.3.1. „Bezpieczne ferie 2023”	54
VII.3.2. Profilaktyka palenia tytoniu.....	55
VII.3.3. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	55
VII.3.4. „Bezpieczne wakacje 2023”	55
VII.3.5. „Łap słońce z głową”	57
VII.3.6. Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży „Nowe narkotyki – Nowe zagrożenia”	58
VII.3.7. Profilaktyka wad postawy „Lekki tornister”	59
VII.3.8. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie).....	59
VII.3.9. Wybieraj bezpieczną żywność.....	61
VII.3.10. Promocja szczepień ochronnych, w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” „Europejski tydzień szczepień”	62
VII.3.11. Działania akcyjne dot. profilaktyki używania alkoholu	62
VII.3.12. Promocja bezpłatnych szczepień przeciw HPV	63
VII.3.13. Kampania #UnitedInProtection pod hasłem „Zaszczep się: spraw, by szczepionki działały”	63
VII.3.14. Kampania „nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”	63
WNIOSKI	66

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania działa w oparciu o zapisy Ustawy z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z właściwością miejscową Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych.

Misją państwowej inspekcji sanitarnej jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Podejmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego na podległym terenie poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Szczególne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku szerzenia oświaty zdrowotnej.

Niniejsze opracowanie stanowi przedstawienie wszystkich działań podjętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenie powiatu raciborskiego w 2023 r. na rzecz poprawy stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w powiecie.

I. EPIDEMIOLOGIA

I.1. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi

W 2023 roku sekcja epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu koordynowała działania związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem chorób zakaźnych, zakażeń oraz zatruc u ludzi, prowadziła monitoring bieżącej sytuacji epidemicznej ze szczególnym uwzględnieniem chorób wysoce zakaźnych oraz szczególnie niebezpiecznych, stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego, a także prowadziła statystyki oraz realizowała sprawozdawczość w tym zakresie. Zadaniem priorytetowym pozostawało prowadzenie zintensyfikowanych działań zapobiegawczych skierowanych przeciwko zakażeniom wirusem SARS-CoV-2 oraz upowszechnianie wiedzy na temat epidemiologii chorób zakaźnych w Polsce, realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO). Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono dane epidemiologiczne, dotyczące występowania wybranych jednostek chorobowych na terenie powiatu raciborskiego w roku 2023 porównując je z danymi z roku 2022. Dane zostały opracowane na podstawie sprawozdań MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach; rejestru chorych na gruźlicę oraz na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych. Zapadalności dla poszczególnych jednostek chorobowych dla obu roczników zostały obliczone na 100 tys. mieszkańców, na podstawie danych demograficznych pochodzących ze strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego wg stanu na 30 czerwca każdego roku. Zaprezentowane dane za rok 2023 są aktualnie weryfikowane i mogą ulec nieznacznym zmianom.

ANALIZA PORÓWNAWCZA ZACHOROWAŃ w latach 2022/2023 niektórych chorób zakaźnych na terenie powiatu raciborskiego

Nie odnotowano zachorowań na:	Jednostka chorobowa	Zapadalność na 100 000		Wzrost lub spadek zapadalności w stosunku do 2022r. w %
		2022	2023	
Błonicę, Botulizm, Czerwonkę, Ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat, Tężec, Legionelozę	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	13,94	33,12	+137,58
	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem	3,98	1,00	-74,87
	Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	85,65	87,32	+1,95
	Płonica	38,84	81,30	+109,32
	Ospa wietrzna	488,03	616,25	+26,27
	Różyczka	0,99	2,01	+103,03

Krztusiec	0	1,00	-
WZW B (ostre i przewlekłe)	1,99	0	-
WZW C (ostre i przewlekłe)	0,99	0	-
Świnka	2,98	2,01	-32,55
Zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej (ogółem)	274,89	93,34	-66,04
Borelioza	58,76	67,25	+14,45
Giardioza (Lamblioza)	2,98	1,00	-66,44
Grypa wywołana zidentyfikowanym wirusem	1,99	46,17	+2220,00
Gruźlica	11,95	14,05	+17,57
COVID-19	6541,70	1088,98	-83,35
Dur brzuszny, dur rzekomy A,B,C	0	1,00	-

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2023 r. przedstawiała się w następujący sposób:

1. W 2023 r. nie odnotowano zachorowań na: błonicę, botulizm, czerwonkę, ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat, tężec, legionelozę.
2. Zarejestrowano wystąpienie pojedynczego przypadku duru brzuszego (przypadek importowany).
3. Wzrost zapadalności w odniesieniu do 2022 roku zaobserwowano w przypadku następujących chorób: borelioza, płonica (szkarlatyna), zatrucia pokarmowe pałeczką salmonella, różyczka, choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* (choroba inwazyjna), biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, ospa wietrzna, gruźlica.
4. Spadek zapadalności w odniesieniu do roku 2022 wystąpił w przypadku: COVID-19, zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej, nagminne zapalenie przyusznic (świnka), inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone.

W roku 2023 w powiecie raciborskim najczęściej występującymi chorobami zakaźnymi pod względem liczbowym był COVID-19 (spadek zapadalności o 83,35%). Do szybkiej identyfikacji wirusa, w znacznym stopniu przyczyniła się powszechna dostępność testu antygenowego w kierunku SARS-CoV-2.

Od połowy 2023 wycofano okresowy meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55 w formie liczbowej). Diagnostyka grypy prowadzona jest przez lekarzy na podstawie szybkich testów antygenowych, przez co wzrosła ilość zgłoszeń grypy wirusem zidentyfikowanym (43 przypadki).

W porównaniu z rokiem 2022 stwierdzono dalsze wysokie wzrosty zapadalności w przypadku płonicy (+109,32%), zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką salmonella (+137,58%), ospy wietrznej (+26,27%), boreliozy (+14,45%) i gruźlicy (+17,57%).

W pozostałych jednostkach chorobowych odnotowano spadki zapadalności.

Nie zarejestrowano zachorowań na odrę, chorobę meningokokową, legionellozę, stwierdzono pojedyncze przypadki krztuśca i różyczki oraz duru brzuszego (przypadek importowany z Pakistanu).

W 2023 r. wzrosła liczba ciężkich zakażeń wywołanych przez pneumokoki pod postacią inwazyjnej choroby pneumokokowej. Inwazyjną chorobę pneumokokową wywołuje bakteria *Streptococcus pneumoniae* będąca przyczyną wielu zespołów klinicznych, zależnie od miejsca zakażenia (np. ostre zapalenie ucha środkowego, zapalenie płuc, posocznica, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych). Przebieg choroby jest zróżnicowany od średnio ciężkich, często nawracających zakażeń górnych dróg oddechowych do ciężkiej inwazyjnej postaci zapalenia płuc z posocznicą o powikłanym przebiegu.

ZESTAWIENIE ZACHOROWAŃ NA CHOROBY ZAKAŹNE
w latach od 2019 do 2023
na terenie powiatu raciborskiego

Lata		2019		2020		2021		2022		2023	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Liczba ludności		108 918		107 926		106 970		100 402		99635	
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodob. zakaźnym pochodzeniu (A09)	Ogółem	164	150,6	95	88,02	98	91,61	86	85,65	87	87,32
	W tym dzieci do lat 2	21	19,3	8	7,41	18	16,83	18	17,92	11	11,04
Gruźlica ogółem		11	10,1	9	8,34	11	10,28	12	11,95	14	14,05
Krzusiec		3	2,75	4	3,71	1	0,93	-	-	1	1,00
Płonica		69	63,35	24	22,24	20	18,70	39	38,84	81	81,3
Tęžec		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Choroba meningokokowa		-	-	-	-	-	-	1	0,99	-	-
COVID-19		-	-	3972	3680,3	6653	6219,5	6568	6541,7	1085	1088,9
Ospa wietrzna		918	842,8	277	256,66	312	291,67	490	488,03	614	616,25
Odra		3	2,75	-	-	-	-	-	-	-	-
Różyczka		2	1,83	2	1,85	-	-	1	0,99	2	2,01
WZW A		2	1,83	-	-	-	-	-	-	-	-
WZW B przewlekłe i BNO		5	4,59	2	1,85	1	0,93	2	1,99	-	-
WZW C przewlekłe		12	11,01	3	2,78	3	2,80	1	0,99	-	-
Dur brzuszny, Dur Rzekomy A,B,C		-	-	-	-	1	0,99	-	-	1	1,00
Legioneloza		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malaria		-	-	-	-	-	-	1	0,99	-	-

EPIDEMIOLOGIA

Lata		2019		2020		2021		2022		2023	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Jednostka chorobowa											
Nagminne zapalenie przyusznic(świnka)		8	7,34	2	1,85	-	-	3	2,98	2	2,01
Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae (inwazyjna)		5	4,59	2	1,85	4	3,74	4	3,98	12	12,04
Grypa wywołana zidentyfikowanym wirusem		6	5,50	4	3,71	-	-	2	1,99	46	46,17
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem (A05.9)		38	34,8	19	17,60	-	-	4	3,98	1	1,00
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe		36	33,1	25	23,16	28	26,18	14	13,94	33	33,12
Salmonellozy-posocznice		-	-	-	-	-	-	-	-	5	5,01
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	418	383,7	101	93,58	159	148,64	276	274,89	93	93,34
	W tym dzieci do lat 2	151	138,6	29	26,87	73	68,24	79	78,68	27	27,1
Kiła		2	1,89	1	0,93	-	-	5	4,98	7	7,03
Chlamydia		-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,0
Rzeżączka		1	0,92	-	-	-	-	-	-	1	1,0
HIV		3	4,49	-	-	-	-	2	1,99	3	3,01
Róża		83	76,2	40	37,06	41	38,33	55	54,77	46	46,17
Lamblioza		1	0,92	2	1,85	-	-	3	2,98	1	1,00
Pokąsania przez zwierzęta(szcz.)		15	13,7	2	1,85	7	6,74	13	12,94	37	37,14
Borelioza z Lyme		83	76,2	68	63,01	68	63,57	59	58,76	67	67,25

A- Liczba zachorowań

B- Wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności

I.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

I.2.1. Covid-19 (zakażenia SARS-CoV-2)

Na terenie powiatu raciborskiego w roku 2023 zgłoszono 1085 przypadków zachorowań na COVID -19, z czego 80 osób wymagało hospitalizacji. Z powodu ciężkiego przebiegu choroby zmarło: 5 mieszkańców powiatu (w roku 2022 zmarły 84 osoby). Do wszystkich przypadków zgłoszonych przez placówki opieki medycznej sporządzono w systemie SEPIS wywiady epidemiologiczne.

Koronawirus cały czas mutuje, w efekcie powstaje bardzo wiele wariantów. Większość z nich ginie, jednak część potrafi zdominować swoje środowisko. Od 2022 roku dominującym wariantem na świecie stał się superwariant Omikron, charakteryzujący się wyższą zakaźnością, ale wywołujący chorobę o łagodniejszym przebiegu klinicznym. W międzyczasie pojawiło się kilka subwariantów Omikrona, a od stycznia 2023 roku dominującym subwariantem zarówno w Polsce, jak i na świecie był wariant XBB.1.5 Kraken.

W przebiegu infekcji Krakena, występowały przede wszystkim objawy grypopodobne. Chorzy zmagający się z nowym wariantem najczęściej doświadczali następujących objawów: gorączka, dreszcze, ból gardła i głowy, ból mięśni, zmęczenie, katar. Rzadziej, ale również obserwowane objawy to: brak apetytu, biegunka, wymioty, duszności. Ciekawym aspektem nowego wariantu był również powrót pewnych dolegliwości znanych z wcześniejszych infekcji, takich jak utrata węchu i smaku.

Ze względu na łagodniejszy przebieg choroby, niższą śmiertelność oraz znaczny odsetek osób posiadających odporność (dzięki szczepieniom lub przebyciu infekcji) WHO ogłosiła 5 maja 2023 roku koniec pandemii COVID-19, przechodząc do etapu endemii.

W Polsce, od 1 lipca 2023 roku, zniesiono stan zagrożenia epidemiologicznego i związane z nim restrykcje, w tym obowiązek noszenia maseczek w placówkach opieki zdrowotnej. Niemniej jednak, nowy wariant covid nadal stanowi poważne zagrożenie, szczególnie dla pacjentów z grupy wysokiego ryzyka. Dlatego też, mimo przejścia do fazy endemii, konieczne jest stałe monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w celu skutecznej kontroli choroby.

Warto również pamiętać o podstawowych środkach ostrożności, takich jak higiena rąk, noszenie maseczek w miejscach o zwiększonym ryzyku, czy utrzymanie dystansu społecznego oraz możliwości szczepień. Nowa szczepionka białkowa Nuvaxovid firmy Novavax dostępna od 6 grudnia 2023 roku, została zaprojektowana specjalnie z myślą o podwariancie XBB.1.5.

W roku 2023 wprowadzono do systemu Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS) 7 ognisk epidemicznych, zgłoszonych przez oddziały Szpitala Rejonowego w Raciborzu, których czynnikiem epidemiologicznym był wirus SARS-CoV-2.

I.2.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W roku 2023 przeprowadzono 127 wywiadów epidemiologicznych związanych z opracowaniem przypadków zgłoszonych przez placówki opieki medycznej jako podejrzenia bądź potwierdzenia chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku 2022 – liczba zachorowań z uwzględnieniem czynnika etiologicznego przedstawiała się następująco:

Nazwa choroby		Liczba zachorowań	
		2022	2023
Salmonellozy	Zatrucia pokarmowe	14	33
	Posocznice	0	5
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	Ogółem	68	38
	Wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	2	2
	Wywołane przez <i>Clostridioides difficile</i>	65	34
	Inne określone	0	0
	Nieokreślone	1	2
Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe		86	87
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe o nieokreślonej etiologii		4	1
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	276	93
	W tym dzieci do lat 2	79	27

Jak wynika z powyższego zestawienia – w roku 2023 znacznie zmniejszyła się ilość zgłaszanych wirusowych zakażeń jelitowych jak również bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez beztlenową bakterię *Clostridioides difficile*. Zwiększyła się liczba salmonelloz zarówno jako zatrucia pokarmowe (postać żołądkowo-jelitowa) jak również posocznice salmonellozowe (postać septyczna). Podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowaną większość przypadków potwierdzonych laboratoryjnie stanowiły przypadki hospitalizowane w Oddziale Pediatrycznym, Oddziale Wewnętrznym, Oddziale Obserwacyjno-Zakaźnym Szpitala Rejonowego w Raciborzu, zgłaszane również przez ościenne szpitale. Pozostałe zachorowania zgłaszano przede wszystkim z placówek POZ na podstawie objawów klinicznych i z powodu braku diagnostyki laboratoryjnej zakwalifikowano jako zakażenia wirusowe jelit nie określone.

I.2.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra

W porównaniu do roku 2022 pod względem liczbowym sytuacja przedstawiała się następująco:

Jednostka chorobowa	2022	2023
Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)	3	2
Różyczka	1	2
Krztusiec	0	1
Odra	0	0

W roku 2023 zarejestrowano pojedyncze przypadki zachorowań na różyczkę, świnkę i krztusiec, nie odnotowano zachorowań na odrę, W przypadku świnki oraz różyczki od kilku lat zaobserwowano stabilną niską ilość zachorowań. Związane to jest z systematycznym wszczepianiem dzieci na ww. choroby zakaźne w ramach Programu Szczepień Ochronnych. Zgodnie z PSO, szczepieniami obowiązkowymi przeciwko odrze, śwince i różyczce objęte są dzieci i młodzież w 2 roku życia (13-15 miesiąc) oraz dawce przypominającej w 6 roku życia

W powiecie raciborskim wszczepialność dzieci podlegających uodpornieniu na odrę świnkę i różyczkę w roku 2023 utrzymuje się na wysokim poziomie 94,98% . Ma to kluczowe znaczenie, ponieważ wyszczepialność dzieci w całej Polsce w roku 2022 spadła poniżej zalecanej granicy 85% (wyniosła:83,9%) Od stycznia do końca grudnia 2023 roku mieliśmy wykryte w Polsce 33 przypadki odry (dane PZH), jednak groźba zwiększenia się liczby przypadków jest bardzo realna szczególnie, że w Europie stwierdzono ognisko odry w Rumunii.

Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2020 – 2022 przedstawia się następująco:

Jednostka chorobowa	2020	2021	2022	2023
Ospa wietrzna	277	312	490	614

W 2023 r. zarejestrowano 614 przypadków ospy wietrznej, to o 124 przypadki więcej w porównaniu z rokiem 2022 (26,27%).

Ospa jest jedną z najbardziej zaraźliwych chorób zakaźnych. Wirus przenosi się drogą kropelkową i przez kontakt bezpośredni z osobami chorymi zarówno na ospę wietrzną, jak i półpasiec. Do głównych objawów ospy należą: swędząca wysypka grudkowo-pęcherzykowa na tułowie, twarzy, owłosionej skórze głowy, kończynach, błonach śluzowych, gorączka, złe samopoczucie, bóle głowy i mięśni, a także powiększenie węzłów chłonnych.

U kilku procent chorych mogą wystąpić groźne powikłania. Do najczęstszych należą zakażenia bakteryjne skóry, które mogą powodować powstanie szpecących blizn, objawy neurologiczne (zapalenie mózdzku, mózgu czy opon mózgowo-rdzeniowych) i ostra małopłytkowość. Najlepszą metodą zapobiegania zachorowaniu na chorobę zakaźną jest czynne uodpornienie organizmu czyli szczepienie.

Szczepionka przeciw ospie wietrznej zawiera żywy, ale osłabiony (atenuowany) szczep wirusa. Aplikowana jest podskórnie, w dwóch dawkach. Jej skuteczność przekracza 95 procent. Jest dobrze tolerowana i rzadko wywołuje niepożądane odczyny poszczepienne. Przeciwwskazaniem do szczepień są: ciąża, obniżona odporność, chłoniaki lub inne nowotwory z zajęciem szpiku lub układu chłonnego.

Wirus ze szczepionki nie przenosi się na otoczenie.

Szczepienie przeciwko ospie wietrznej jest zalecane, ale nie jest obowiązkowe.

I.2.4. Gruźlica

W Polsce od kilkunastu lat sukcesywnie spada liczba zachorowań na gruźlicę. W powiecie raciborskim po wzroście w latach 2014, 2017-2018 od 2019 r. liczba zachorowań utrzymuje się na stałym poziomie

Rok	Liczba zachorowań
2010	18
2011	26
2012	13
2013	14
2014	30
2015	13
2016	12
2017	21
2018	26
2019	11
2020	9
2021	11
2022	12
2023	14

W roku 2023 stwierdzono 14 zachorowań na gruźlicę. Rejestrację przypadków prowadzono w oparciu o zgłoszenia podejrzeń oraz kliniczne i laboratoryjne potwierdzenia przez specjalistyczne placówki służby zdrowia, tj. szpitale i poradnie chorób płuc.

W roku 2023 –12 przypadków dotyczyło gruźlicy układu oddechowego, w 2 przypadkach stwierdzono gruźlicę pozapłucną (układu moczowego, gruźlicza obwodowa limfadenopatia).

Średnia wieku chorych z potwierdzoną gruźlicą układu oddechowego w roku 2023 wynosiła 54 lata (dla porównania w roku 2022 średnia wieku wynosiła 58 lat). Zachorowały osoby dorosłe: najstarsza osoba miała 82 lata, najmłodsza 26 lat.

Nie stwierdzono zachorowań wśród dzieci i młodzieży do lat 19. W 10 przypadkach zachorowania dotyczyły mężczyzn, a w 4 przypadkach kobiet. Stwierdzono 1 zgon z powodu gruźlicy. Analizując aktywność zawodową przypadków: 4 przypadki stwierdzono wśród osadzonych w Zakładzie Karnym w Raciborzu, 3 to osoby bezrobotne, 5 emeryt/rencista, 2 osoby pracujące.

Sytuację epidemiologiczną pozostałych chorób zakaźnych można uznać za stabilną, ponieważ występowały w pojedynczych przypadkach lub stwierdzono niewielki wzrost, co nie wpłynęło znacząco na możliwość wystąpienia zagrożeń na nadzorowanym terenie.

I.3. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych

W roku 2023 nadzorem objęto 37 punktów szczepień, w tym:

- 1 zlokalizowany w szpitalu (w tym szczepienia p/ wścieklicznie),
- 5 zlokalizowanych w poradniach dla dzieci,
- 13 zlokalizowanych w poradniach dla osób dorosłych,
- 18 placówek prowadzących szczepienia u dzieci i dorosłych.

Podczas kontroli punktów szczepień nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wyposażenia punktów, gospodarki preparatami szczepionkowymi, ze szczególnym uwzględnieniem szczepionek w opakowaniach wielodawkowych, obiegu dokumentacji w zakresie szczepień ochronnych, z uwzględnieniem miejsca przechowywania, sposobu prowadzenia oraz archiwizacji kart uodpornienia, terminowości przeprowadzania szczepień obowiązkowych wykonywanych w oparciu o aktualny Program Szczepień Ochronnych, z uwzględnieniem przeciwwskazań, prawidłowego sposobu prowadzenia dokumentacji oraz sprawozdawczości.

Kontrole przeprowadzono w 37 obiektach leczniczych, wykonano 63 kontrole sanitarne w punktach szczepień. Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania łańcucha chłodniczego. Punkty szczepień wyposażone są w lodówkę służącą do przechowywania preparatów szczepionkowych, z termometrem do pomiaru temperatury w urządzeniu chłodniczym. Prowadzone są rejestry dzieci i młodzieży przybyłych, bądź wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

Ponadto placówki rozliczają, w systemie kwartalnym, ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie ze stanu uodpornienia dzieci i młodzieży przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym oraz wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ-54. Zgłaszane są również utylizacje preparatów szczepionkowych w poszczególnych POZ-ach. W roku 2023 zgłoszono 20 protokołów utylizacji - 557 preparatów szczepionkowych.

Kalendarz szczepień z roku 2022 i 2023 nie różnił się znacząco. Wskazano w nim, że dzieci, które nie otrzymały obowiązkowego szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce zgodnie z PSO należy zaszczepić 2 dawkami szczepionki w odstępie 4 tygodni, nie później niż do ukończenia 19 roku życia. Dodano zapis o uzupełnianiu zaległego szczepienia obowiązkowego przeciwko ww. chorobom.

W roku 2023, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2023 roku (Dz. Urz. MZ poz. 16) wprowadzono szczepienie przeciwko HPV (wirusa brodawczaka ludzkiego). Szczepienia mają charakter szczepień zalecanych, dla których zakup szczepionek jest, od 1 czerwca 2023 roku, finansowany przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Szczepieniem tym objęto dzieci z rocznika 2010-2011.

Powszechny program szczepień przeciwko HPV realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020–2030. Uzupełnia bezpłatny Program Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez HPV. Minister Zdrowia wprowadzając szczepienia rozszerza zakres ochrony przed rakiem szyjki macicy i innymi chorobami nowotworowymi związanymi z HPV.

Od pierwszego kwartału 2023 roku w Polsce dostępna jest również szczepionka przeciw półpaścowi o nazwie Shingrix. Szczepienie zaleca się wszystkim osobom powyżej 50 roku życia oraz młodszym dorosłym powyżej 18 lat, u których występują czynniki ryzyka rozwoju tej choroby.

Półpasiec jest zakaźną chorobą wirusową, objawową reaktywacją latentnego zakażenia wirusem ospy wietrznej i półpaśca (VZV). Zazwyczaj przebiega pod postacią pęcherzyków na rumieniowym podłożu, poprzedzonych dolegliwościami bólowymi, zajmującymi obszar jednego dermatomu. Choroba dotyczy głównie osób powyżej 50 roku życia oraz osób z obniżoną odpornością. Półpasiec błędnie postrzegany jest jako choroba łagodna. W rzeczywistości wyzwaniem jest leczenie jego powikłań, spośród których najistotniejsza klinicznie jest neuralgia popółpaścowa.

Dla zapewnienia realizacji szczepień, zgodnie z programem szczepień ochronnych, konieczne jest współdziałanie lekarzy pierwszego kontaktu, lekarzy pediatrów, pracowników służby sanitarno-epidemiologicznej i rodziców szczepionych dzieci, zwłaszcza przy nasilającym się medialnie zjawisku ruchów „antyszczepionkowych”. Na terenie powiatu raciborskiego można stwierdzić, że problem rodziców uchylających się od zaszczepienia swoich dzieci nadal nie stanowi jeszcze większego zagrożenia, jednak ma on nadal tendencję wzrostową. Na dzień 31.12.2023 r. w rejestrze „niezaszczepionych” widnieje 259 dzieci, których rodzice nie wyrazili zgody na szczepienie. W roku 2023 wpisano do rejestru 22 nowe przypadki dzieci, które nie zostały zaszczepione. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wystosował do opiekunów małoletnich 76 pism informacyjnych w ramach działań podejmowanych wobec osób uchylających się od szczepień (przypomnienia, zaproszenia na rozmowy, wezwania do szczepień oraz inne pisma wysyłane w ramach toczących się spraw).

W 2023 roku na terenie powiatu raciborskiego zgłoszono 3 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne.

I.4 Nadzór nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych

Ocenę stanu sanitarnego opracowano na podstawie wyników kontroli w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Kontrole w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych obejmują zagadnienia dotyczące bieżącego stanu sanitarno –higienicznego pomieszczeń oraz ich wyposażenia, funkcjonalności obiektów i stanu ich dostosowania do wymagań obowiązującego rozporządzenia, kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych, sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

Podczas kontroli podmiotów leczniczych oceniano również:

- skuteczność wykonanych procesów dezynfekcji (kontrola doboru preparatów dezynfekcyjnych i antyseptycznych, kontrola znajomości procedur higienicznych obowiązujących w podmiotach leczniczych, kontrola sposobu przeprowadzania dezynfekcji sprzętu, narzędzi i powierzchni oraz rąk i skóry, kontrola sposobu przechowywania i użytkowania preparatów oraz czasu ich stosowania, używanie odpowiedniej odzieży ochronnej przez pracowników),
- skuteczność wykonanych procesów sterylizacji (kontrola procedur związanych z przygotowaniem narzędzi i materiałów do sterylizacji, postępowania z materiałami i narzędziami po sterylizacji, procedur związanych z transportem i przechowywaniem artykułów sterylnych, kontrola dokumentacji sterylizacji).

I.4.1 Nadzór nad stacjonarnymi placówkami leczniczymi

W 2023 roku na terenie powiatu raciborskiego nadzorowano 5 stacjonarnych podmiotów leczniczych, w tym 2 szpitale, 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy oraz 2 tzw. szpitale jednego dnia. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych, w tym: 5 sanitarno-higienicznych, 2 kontrole dot. funkcjonowania w szpitalach zespołów kontroli zakażeń szpitalnych, 2 w zakresie postępowania w ogniskach zakażeń szpitalnych oraz 2 dotyczące funkcjonowania zaplecza szpitalnego, w szczególności postępowania z bielizną szpitalną

W wyniku przeprowadzonych kontroli nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w stacjonarnych podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno - higienicznego kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia (wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości).

I.4.2 Działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych

W roku 2023 zgłoszono do PPIS w Raciborzu 9 ognisk epidemicznych stwierdzonych w oddziałach Szpitala Rejonowego im. dr J. Rostka w Raciborzu. Czynnikiem biologicznym chorobotwórczym wywołującym zakażenia był w 7 przypadkach koronawirus SARS-CoV-2, w 1 przypadku Norowirus a w 1 przypadku Klebsiella pneumoniae KPC. Łączna liczba zakażonych w ogniskach to 51 osób (47 pacjentów i 4 osoby personelu medycznego). W jednym przypadku wystąpienia ogniska epidemicznego stwierdzono nieprawidłowości w działaniach oddziału, w którym to ognisko wystąpiło (brak zgłoszenia ogniska) Nie stwierdzono natomiast nieprawidłowości w działaniach Zespołu Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Raporty o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala przekazywane były zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem.

I.4.3 Nadzór nad placówkami lecznictwa otwartego oraz prywatnymi gabinetami

Na terenie powiatu raciborskiego w 2023 roku nadzorem epidemiologicznym objęto 41 placówek lecznictwa otwartego. Działalność tych podmiotów prowadzona jest w 57 obiektach (poradnie, ośrodki itp.). Przeprowadzono 70 kontroli sanitarnych w tym 1 kontrolę interwencyjną

W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 18 decyzji administracyjnych, w 1 przypadku ukarano osobę odpowiedzialną za podmiot grzywną, w postaci mandatu karnego.

W 2023 r. nadzorem sanitarnym objęto 125 prywatnych gabinetów lekarskich, 2 praktyki pielęgniarek i położnych oraz 15 innych prywatnych placówek wykonujących świadczenia medyczne (fizjoterapia). Kontrole przeprowadzono w 73 obiektach. W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 4 decyzje administracyjne.

Najczęściej odnotowane nieprawidłowości w ww. obiektach dotyczyły:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego, sanitarno-technicznego kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia,
- realizacji procedur sanitarno - higienicznych, w tym dekontaminacji rąk, powierzchni, pomieszczeń i wyposażenia oraz dekontaminacji wyrobów medycznych, oraz warunków przeprowadzanej sterylizacji,
- nieprawidłowego sposobu gromadzenia, transportu i magazynowania odpadów medycznych.

II. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

II.1. Jakość zdrowotna wody do spożycia

W ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny między innymi:

- weryfikuje wywiązywanie się przedsiębiorstw wodociągowych z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz z terminowego przekazywania sprawozdań z badań jakości wody;
- analizuje przekazane przez przedsiębiorstwa wodociągowe sprawozdania z badań jakości wody przeprowadzone zgodnie z ustalonym na dany rok harmonogramem w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych;
- gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody, zwane dalej „danymi monitoringowymi”;
- przekazuje dane monitoringowe do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego;
- informuje właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o jakości wody na nadzorowanym obszarze.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej:

- pobierają próbki wody do badań jakości wody,
- wykonują badania jakości wody zgodnie z ustalonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej planem działania na dany rok;
- wykonują badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp., w szczególności w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne,
- wykonują kontrolne badania jakości wody po zakończeniu działań naprawczych, wykonanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, mające na celu sprawdzenie czy woda spełnia wymagania,
- uzgadniają przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowe harmonogramy pobierania próbek wody do badań jakości wody oraz zakres badań wykonywanych przez te podmioty w danym roku.

Wyniki nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu nad jakością wody do spożycia w powiecie z podziałem na poszczególne gminy przedstawiały się następująco:

Miasto Racibórz.

Producentem wody dla mieszkańców na terenie miasta są Wodociągi Raciborskie Sp. z o.o. w Raciborzu przy ul. 1-go Maja 8. Inni producenci wody to: Zakład Przemysłu Cukierniczego Mieszko S.A., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Bieruń, Zakład nr II w Raciborzu, Browar Zamkowy, Zakład Karny.

Jakość wody wodociągowej w Raciborzu oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 38 razy. Na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 37 orzeczeń o przydatności wody do spożycia. Tylko w jednym przypadku mętność w wodzie przekroczyła normę. Powtórzona badanie nie potwierdziło nieprawidłowości.

Orzeczenia o przydatności wody do spożycia przekazywane były każdorazowo do Urzędu Miasta w Raciborzu oraz do Wodociągów Raciborskich Sp. z o.o.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Racibórz oraz „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Racibórz”, które przekazywane są co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Miasta oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego.

Gmina Kuźnia Raciborska.

Producentem wody dla mieszkańców na terenie gminy Kuźnia Raciborska jest Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Klasztorna 45, które zarządza wodociągiem w Kuźni Raciborskiej oraz Rudzie Kozielskiej. Inni producenci wody to: Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A., Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Maxpol” Sp. z o. o.

Jakość wody wodociągowej w gminie Kuźnia Raciborska oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 25 razy. Na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu w 24 przypadkach na 25 wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia. W jednym przypadku, w badaniach stwierdzono obecność pojedynczych bakterii coli. Powtórzone badanie wody nie wykazało nieprawidłowości. Orzeczenia o przydatności wody do spożycia przekazywane były do Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej oraz do przedsiębiorstwa.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Miasta oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Kuźnia Raciborska”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Ruda Kozielska”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Kuźnia Raciborska”.

Gmina Krzyżanowice

Producentem wody i dystrybutorem na terenie gminy Krzyżanowice jest Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. w Tworkowie przy ul. Parkowej 1.

Dodatkowo mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania ze źródła publicznego zlokalizowanego w parku w Tworkowie. Opiekę nad tym źródłem sprawuje gmina. Woda w źródle cechuje się niskim odczynem pH i w ocenie PPIS sporadyczne spożywanie takiej wody nie powinno powodować ryzyka zdrowotnego.

Gmina Krzyżanowice zaopatrywana jest w wodę zarówno pochodzącą z zakupu tj. z ujęcia w Borucinie oraz w wodę produkcji własnej z ujęcia w Rudyszwałdzie. Jakość wody wodociągowej w gminie Krzyżanowice oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 31 razy. Na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu w 30 przypadkach na 31 wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia. Tylko w jednym przypadku stwierdzono przekroczenie parametrów mętności i manganu. Zarządca przeprowadził działania naprawcze

oraz powtórzył badania wody. Wyniki badań nie wykazały nieprawidłowości.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Borucin (gmina Krzyżanowice)”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Rudyszwałd”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Krzyżanowice”

Dodatkowo mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania ze źródła publicznego zlokalizowanego w parku w Tworkowie. Opiekę nad tym źródłem sprawuje gmina. Woda w źródle cechuje się niskim odczynem pH i w ocenie PPIS sporadyczne spożywanie takiej wody nie powinno powodować ryzyka zdrowotnego.

Gmina Krzanowice.

Producentem wody na terenie gminy Krzanowice jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Zawadzkiego 5 w Krzanowicach. Jakość wody wodociągowej w gminie Krzanowice oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 18 razy. Na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w 17 przypadkach na 18 wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia. W pojedynczym przypadku w badaniach stwierdzono nieakceptowalny zapach. Zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na przepłukaniu sieci. Kontrolne badanie wody dotyczące zapachu nie wykazało nieprawidłowych zmian.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Borucin (gmina Krzanowice)”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Krzyżanowice”.

Gmina Nędza

Producentem wody na terenie gminy Nędza jest Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Nędzy, ul. Nad Suminą 2. Jakość wody wodociągowej w gminie Nędza oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 8 razy, na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej.

W roku 2023 jakość wody wodociągowej w wodociągu w Nędzy nie budziła zastrzeżeń.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Nędza” „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Nędza”.

Gmina Rudnik

Producentem wody na terenie gminy Rudnik jest Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku, 47-411 Rudnik ul. Arcybiskupa Gawliny 2. Jakość wody wodociągowej w gminie Rudnik oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 11 razy. Na podstawie badań

realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowego Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w 9 przypadkach na 11 wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia w przebadanych punktach zgodności. Dwukrotnie, w punkcie poboru w Rudniku na Stacji Uzdatniania Wody stwierdzono ponadnormatywną zawartość manganu związaną z awarią zasuw na stacji uzdatniania wody. Awarię usunięto a w badaniach kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Rudnik”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Rudnik”

Gmina Kornowac

Wodę na potrzeby gminy dostarczają następujące przedsiębiorstwa wodociągowe: Wodociągi Raciborskie Sp. z o.o. w Raciborzu, ul. 1 Maja 8, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu przy ul. Marklowickiej 15.

Jakość wody oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 17 razy. Na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej Państwowego Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 17 orzeczeń o przydatności wody do spożycia. Jakość wody, w każdym z tych przypadków, nie budziła zastrzeżeń.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstw wodociągowych: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu zaopatrujących gminę Kornowac, Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu zaopatrującym miejscowość Rzuchów”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Kornowac”.

Gmina Pietrowice Wielkie.

Producentem wody na terenie gminy Pietrowice jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Pietrowicach Wielkich przy ul. Szkolnej 5, który obsługuje 3 wodociągi: Maków, Amandów i Samborowice.

Ponadto w Pietrowicach Wielkich, obok kościółka św. Krzyża, znajduje się studnia o charakterze publicznym. W 2020 roku studnia ta została udostępniona mieszkańcom. Badania jakości wody były przeprowadzone dwukrotnie, jednak dla bezpieczeństwa zdrowotnego wodę z tej studni zaleca się spożywać wyłącznie po przegotowaniu.

Jakość wody wodociągowej w wodociągu Amandów oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 7 razy, na podstawie badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowego oraz na podstawie własnej kontroli urzędowej. Państwowego Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu we wszystkich 7 przypadkach wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia.

Jakość wody wodociągowej w wodociągu Samborowice oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 6 razy. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu we wszystkich 6 przypadkach wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia.

Jakość wody wodociągowej w wodociągu Maków oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku 13 razy. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w 9 przypadkach wydał orzeczenia o przydatności wody do spożycia w przebadanych punktach zgodności. W czterech badaniach woda nieznacznie odbiegała od kryteriów z powodu obecności pojedynczych bakterii coli, obecności mikroorganizmów i przekroczonej mętności. Zarządca w każdym przypadku przeprowadził działania naprawcze. Kontrolne badania wody nie wykazały nieprawidłowości.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia zawierają opracowania przekazywane co roku (po zakończonym roku kalendarzowym) do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Maków”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Amandów”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Samborowice”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Pietrowice Wielkie”.

II.2. Jakość zdrowotna wody ciepłej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywał badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii Legionella sp., w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

W obszarze powiatu raciborskiego obiekty przedsiębiorstw podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne to Szpital Rejonowy w Raciborzu przy ul. Gamowskiej, Raciborskie Centrum Medyczne również przy ul. Gamowskiej oraz Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krzanowicach.

W 2023r. pobrano łącznie 49 prób wody, w 6 próbach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm, w 3 w stopniu średnim oraz w 3 w stopniu wysokim. W przypadku wysokiego skażenia stwierdzonego w badaniach na oddziale zakaźnym Szpitala Rejonowego w Raciborzu konieczne było wyłączenie pryszniców z użytkowania. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych nie wykryto nieprawidłowości. Dodatkowo przeprowadzono kontrole instalacji wody ciepłej w innych obiektach zamieszkania zbiorowego: DPS Plac Jagiełły w Raciborzu, DPS „Złota Jesień” w Raciborzu, Dom Spokojnej Starości „Rezydencja dla Seniorów” w Zabełkowie. Pobrano łącznie 20 prób. W jednym przypadku, DPS Plac Jagiełły w Raciborzu, wydano ocenę o skażeniu średnim i zobowiązano do usunięcia skażenia. efekcie, po przeprowadzeniu działań naprawczych jakość wody nie budziła zastrzeżeń..

II.3. Jakość zdrowotna wody do kąpieli i rekreacji

Nadzór nad jakością wody na pływalni w roku 2023, podobnie jak w latach poprzednich, opierał się na zasadach określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań,

jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zarządzający obiektami mają obowiązek przeprowadzania regularnych badań wody. Badania te przeprowadzane są zgodnie z harmonogramem, który zatwierdzany jest wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Badania zlecane są do akredytowanych laboratoriów zewnętrznych. Ponadto zarządzający pływalnią posiada obowiązek systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowania wyników pomiaru jakości wody na pływalni w zakresie następujących parametrów: pH wody, potencjał redox, stężenie chloru wolnego, temperatura wody, oraz nie rzadziej niż raz na dobę, w zakresie parametru chloru związanego. Zarządzający obiektem posiada obowiązek dokonywania oceny spełnienia wymagań jakości wody na pływalni oraz informowania o spełnianiu przez wodę na pływalni wymagań określonych w rozporządzeniu (lub aktualnych przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów wynikających z oceny) w komunikacie umieszczanym na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej obiektu. Zarządzający pływalnią posiada również obowiązek przekazywania wyników badań w terminie do 3 dni roboczych właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych w przypadku, gdy wynik badania odbiega od normy.

Kontrola urzędowa Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego przeprowadzana jest raz w roku.

W powiecie raciborskim w 2023 roku czynnych było 6 pływalni. 4 czynne były w okresie letnim, 2 to baseny całoroczne.

Baseny całoroczne to Park wodny w Raciborzu przy ul. Zamkowej, Kryta Pływalnia w Raciborzu przy ul. Śląskiej, baseny sezonowe to basen miejski w Raciborzu przy ul. Markowickiej, zarządzany przez OSiR w Raciborzu, basen w ośrodku wypoczynkowym AquaBrax w Szymolicach, zarządzany przez prywatnego właściciela, basen w ośrodku wypoczynkowym Leśna Polana w Szymolicach, zarządzany przez prywatnego właściciela oraz po modernizacji uruchomiono ponownie basen sezonowy Park Wodny pod Zamkiem w Tworkowie zarządzany przez Gminny Zespół Oświaty w Krzyżanowicach.

W roku 2023 zarządzający pływalniami przeprowadzali badania mikrobiologiczne i fizykochemiczne jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej, zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami. Jakość wody do kąpieli nie budziła zastrzeżeń, stwierdzone odchylenia od wartości normatywnych w ocenie PSSE nie stanowiły ryzyka zdrowotnego, jednak wskazują one na potrzebę poprawy eksploatacji tych obiektów.

Gminne Kąpielisko „Wodnik”

Na terenie powiatu raciborskiego, w sezonie letnim 2023, funkcjonowało jedno kąpielisko zlokalizowane na terenie gminy Kuźnia Raciborska o nazwie Gminne Kąpielisko „WODNIK”. Organizatorem kąpieliska zlokalizowanego na terenie gminy był Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej. Sezon kąpielowy określony uchwałą Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej Nr LXI/478/2023 z dnia 13.04.2023 r. trwał od dnia 24.06.2023 r. do 03.09.2023 r. Organizator odpowiednio oznakował kąpielisko poprzez umieszczenie tablicy informacyjnej i wyznaczenie strefy dla kąpiących się. Ponadto organizator dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym

do kąpeli (tj. Dz. U. z 2019, poz. 255), tj.: opracował harmonogram pobierania próbek wody do analizy, przestrzegał ustalonych w harmonogramie terminów, przekazywał sprawozdania z badań Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Raciborzu, informacje o jakości wody umieszczane były na tablicy w obrębie kąpieliska. Informacje o warunkach w kąpielisku były na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym <https://sk.gis.gov.pl/>. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych, a woda w kąpielisku spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (tj. Dz. U. z 2019, poz. 255).

II.4 Obiekty użyteczności publicznej

Regularnym kontrolom poddawane są takie obiekty jak: ustępy publiczne, baseny kąpielowe, miejsca zwyczajowo wykorzystywane do kąpeli, domy pomocy społecznej i inne placówki o podobnym charakterze, noclegownie dla bezdomnych, hotele i inne obiekty świadczące usługi noclegowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, miejsca obsługi podróżnych takie jak dworzec, stacje i przystanki kolejowe, przystanki PKS, parkingi, miejsca odpoczynku i rekreacji to jest parki, zielenie, place zabaw dla dzieci, ogólnodostępne piaskownice dla dzieci, ośrodki wypoczynkowe, cmentarze, domy przedpogrzebowe, targowiska, wysypiska, obiekty sportowe (hale, stadiony, boiska, lodowisko), obiekty kulturalno-widowiskowe (domy kultury, kino), zakład poprawczy, zakład karny, obiekty turystyczne, stacje paliw i inne, w tym obiekty służby zdrowia. Kontrole przeprowadzane są w celu oceny stanu sanitarnego obiektów oraz sprawdzenia zgodności z obowiązującymi przepisami. W przypadku znaczących zaniedbań natury sanitarno-technicznej i niezgodności ze stanem prawnym wydawane są decyzje nakazujące ich usunięcie, inne, drobniejsze uchybienia, usuwane są w trybie wykonywania tak zwanych „zaleceń doraźnych” bez konieczności wdrażania postępowania administracyjnego.

II.4.1. Ustępy publiczne i ogólnodostępne

W powiecie funkcjonuje 9 ustępów publicznych i 5 ogólnodostępnych (w marketach i galeriach handlowych). Zewidencjonowano dwa nowe obiekty, oba przy obiektach o charakterze turystycznym: jeden przy Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu, drugi przy udostępnionych do zwiedzania ruinach zamku w Tworkowie. W roku 2023 nie stwierdzono nieprawidłowości w ich utrzymaniu. Niemniej jednak utrzymywanie toalet publicznych często powierzane jest prywatnym firmom zewnętrznym. Firmy, minimalizując koszty, nie są zainteresowane podnoszeniem standardów świadczonych usług.

II.4.2. Baseny kąpielowe

Baseny kąpielowe to grupa obiektów ważnych z punktu widzenia sanitarno-epidemiologicznego. Ważna jest zarówno dbałość o właściwą jakość wody jak i utrzymanie czystości i porządku w obiekcie.

W powiecie raciborskim jest jedna pływalnia kryta przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu oraz jeden obiekt typu park wodny. Ponadto są 4 baseny letnie: w Raciborzu przy ul. Markowickiej, w Szymocicach w Ośrodku AQUA BRAX, w Szymocicach w Ośrodku Leśna Polana

(głównie na potrzeby osób zakwaterowanych w domkach) oraz w Tworkowie. Nadzór Inspekcji Sanitarnej nad basenami koncentrował się głównie na kontroli realizacji obowiązków wynikających z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach tj. kontroli jakości wody. Raz do roku (lub raz w sezonie letnim) poddaje się ocenie stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń.

Zarządzający pływalniami przeprowadzali systematyczne badania jakości wody zgodnie z zatwierdzonymi wcześniej przez PPIS harmonogramami przesyłając wyniki do tut. Stacji. W roku 2023 nie zaistniała konieczność wyłączenia żadnej z pływalni z użytkowania z powodu złej jakości wody. W dwóch przypadkach (basen H2ostróg i basen w Tworkowie) miał miejsce incydent kałowy, zarządzający w takim przypadku wyłączają natychmiast basen z użytkowania. Basen w Tworkowie w sezonie letnim został oddany do użytku po gruntownej modernizacji, posiada w tej chwili nowoczesną stację uzdatniania wody oraz wygodne zaplecze sanitarne. Zdaniem PSSE w chwili obecnej basen letni w Raciborzu przy ul. Markowickiej wymagałyby doinwestowania.

II.4.3. Domy Pomocy Społecznej i inne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym lub przewlekle chorym

Są trzy obiekty zarejestrowane jako domy pomocy społecznej, (DPS w Krzyżanowicach, DPS w Raciborzu przy Placu Jagiełły oraz DPS w Raciborzu ul. Grzonki) oraz 4 placówki zapewniające opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym (w Zabełkowie, w Sławikowie, w Pietrowicach Wielkich oraz w Kuźni Raciborskiej). Zamknięto i wyrejestrowano Dom Seniora 'BUK' w Rudach. Zdecydowanie największym tego typu ośrodkiem jest DPS „Złota jesień” w Raciborzu. Pozostałe dwa ośrodki w randze Domów Pomocy Społecznej: „Różany Pałac” w Krzyżanowicach oraz DPS przy ul. Jagiełły w Raciborzu to ośrodki prowadzone przez zgromadzenia zakonne. Warunki sanitarne przebywających w nich osób utrzymywane są na dobrym poziomie. Pozostałe 4 placówki zapewniające opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym w powiecie to ośrodki prywatne, w których warunki sanitarne przebywających w nich podopiecznych oceniane są na poziomie dobrym lub dostatecznym. Ponadto w powiecie funkcjonuje jeszcze 5 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Są to dzienne domy opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz dom dla matek z dziećmi. Są trzy obiekty zarejestrowane jako domy pomocy społecznej. DPS w Krzyżanowicach, DPS w Raciborzu przy Placu Jagiełły oraz DPS w Raciborzu ul. Grzonki. Ponadto funkcjonują w powiecie 4 placówki zapewniające opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym: w Zabełkowie, w Sławikowie, w Pietrowicach Wielkich oraz w Kuźni Raciborskiej. Zdecydowanie największym tego typu ośrodkiem jest DPS „Złota jesień” w Raciborzu. Ten powstały w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku dom pomocy społecznej, zdaniem PSSE wymagałby w chwili obecnej gruntownych remontów oraz dostosowania pod względem funkcjonalnym do bieżących potrzeb (coraz większa liczba podopiecznych niedołącznych, leżących). Pozostałe dwa ośrodki w randze Domów Pomocy Społecznej: „Różany Pałac” w Krzyżanowicach oraz DPS przy ul. Jagiełły w Raciborzu to ośrodki prowadzone przez zgromadzenia zakonne. Funkcjonują w budynkach starych, zabytkowych lecz

przeprowadzane sukcesywnie remonty powodują, że warunki sanitarne przebywających w nich osób utrzymywane są na poziomie dobrym. Pozostałe 4 placówki zapewniające opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym w powiecie to ośrodki prywatne, w których warunki sanitarne przebywających w nich podopiecznych oceniane są na poziomie dobrym lub dostatecznym. Ponadto w powiecie funkcjonują jeszcze inne, dzienne jednostki pomocy społecznej. Jest 5 zewidencjonowanych obiektów w tej grupie Skontrolowano 3 obiekty: tj. obiekt zapewniający dzienną opiekę dla osób niepełnosprawnych w Raciborzu, ogrzewalnię dla bezdomnych w Raciborzu oraz dom dla matek z dziećmi również w Raciborzu. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, placówki utrzymywane na poziomie dostatecznym.

II.4.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

Pod nadzorem PPIS w Raciborzu pozostaje 178 obiektów tego typu. Na ogół są to obiekty małe, często utrzymywane przez osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. Prowadzenie nadzoru sanitarnego nad działalnością tej branży jest szczególnie utrudnione pod względem organizacyjnym i prawnym. Osoby prowadzące działalność zmieniają lokalizacje zakładów, lokale zmieniają właściciela natomiast brak jest obowiązku prawnego zgłaszania tych faktów do organu nadzorującego. Istnieje natomiast obowiązek zawiadamiania przedsiębiorcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli przez organ kontrolujący.

W roku 2023 skontrolowano 141 zakładów. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 przypadkach, dwie osoby za niedotrzymanie odpowiednich warunków sanitarnych podczas świadczenia usług ukarano mandatem karnym.

II.4.5. Infrastruktura kolejowa i drogowa

Dworce i przystanki autobusowe:

Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonuje jeden dworzec autobusowy utrzymywany przez PKS Sp. z o.o., natomiast przystanki w powiecie utrzymywane są przez gminy. Kontroli poddano przystanki w gminie Kornowac oraz przystanki PK w Raciborzu. Przystanki na ogół utrzymane prawidłowo, dworzec PKS również. Jedynie oddane w użytkowanie firmie zewnętrznej toalety na dworcu utrzymywane są na poziomie miernym. Firma nie jest zainteresowana podwyższeniem ich standardu.

Dworce i stacje kolejowe:

W powiecie raciborskim jest jeden dworzec kolejowy (w Raciborzu), 6 stacji i 5 przystanków kolejowych. W obrębie dworca w Raciborzu działają dwa podmioty odpowiedzialne za jego utrzymanie: PKP S.A. Zakład Nieruchomości oraz PKP PLK S.A. Zakład Linii Kolejowych.

Przeprowadzono kontrolę dworca tymczasowego oceniając bieżące utrzymanie czystości i porządku. Udzielono pouczeń. Zdaniem PSSE konieczne jest przeprowadzenie remontów peronów i przejścia podziemnego. Niestety nie uzyskano informacji o terminie ich przeprowadzenia.

Środki transportu osobowego – transport autobusowy

Środki transportu komunikacji na terenie powiatu pozostają takie same od wielu lat. Brak jest nowoczesnych myjni czy miejsc zrzutu ścieków z autokarów.

II.5. Interwencje i inna działalność (akcje itp.)

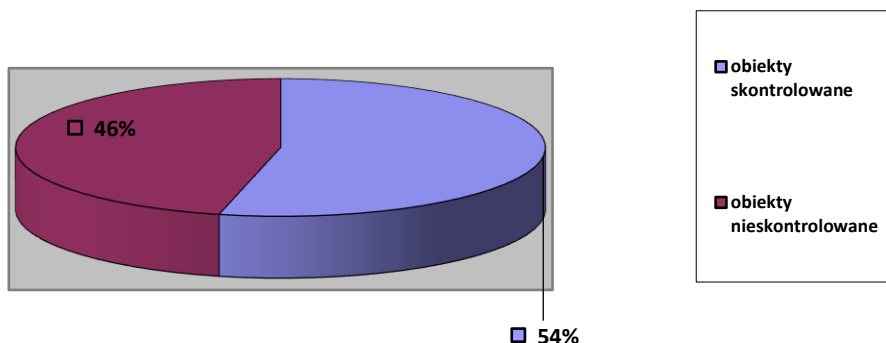
W dziale Higieny Komunalnej PSSE w Raciborzu rozpatrywanych było łącznie 10 interwencji. Interwencje często dotyczą spraw poza zakresem możliwości podjęcia działań przez PPIS w ramach przysługujących mu kompetencji i uprawnień (niewłaściwy stan sanitarny mieszkań lub posesji).

III. HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

III.1. Zadania realizowane w 2023 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych

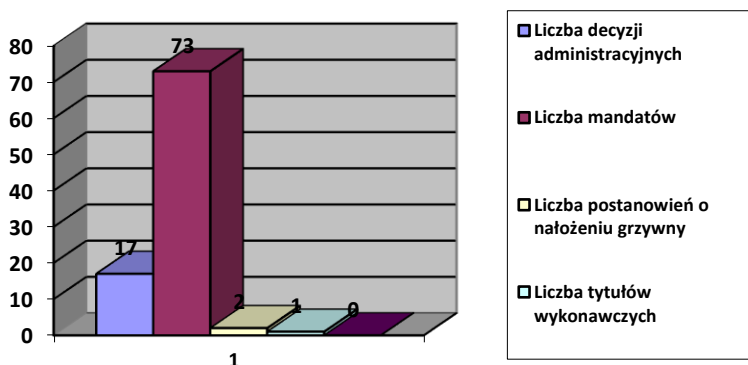
W roku 2023 w powiecie raciborskim skontrolowano 620 obiektów. Przeprowadzono w nich 786 kontroli. Ponadto w ramach kontroli granicznej przeprowadzono 146 kontroli dot. przywożonej lub wywożonej partii towaru.

PROCENTOWY STAN KONTROLI W OBIEKTACH NADZOROWANYCH

W ramach sprawowanego nadzoru wydano 17 decyzji administracyjnych celem poprawy stanu sanitarno-higienicznego, w tym 3 decyzje unieruchomienia obiektu i 1 odmowę zatwierdzenia obiektu. Winnych wykroczeń stwierdzanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych ukarano 73 mandatami. W 2023 r. wydano 2 postanowienia o nałożeniu grzywny oraz 1 tytuł wykonawczy.

WYNIKI DZIAŁALNOŚCI REPRESYJNEJ

W 2023 roku dokonano zatwierdzenia 63 zakładów, w związku z napływającymi wnioskami stron, w oparciu o przeprowadzone kontrole sanitarne, wydano łącznie 91 decyzji administracyjnych zatwierdzających obiekty (w tym 4 decyzje warunkowe). Ponadto dokonano 53 wpisów do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS obiektów, w stosunku do których nie jest wymagane zatwierdzenie, zgodnie z ustawą z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia,

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

w tym 21 producentów produkcji pierwotnej, 8 kuchni domowych, 8 podmiotów prowadzących sprzedaż przez Internet, 7 podmiotów prowadzących działalność w zakresie obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, 2 skupy zbóż, 1 podmiot prowadzący działalność w zakresie sprzedaży detalicznej innych niż środki spożywcze produktów oraz wprowadzający do obrotu środki spożywcze opakowane, trwale mikrobiologicznie, 3 apteki, 1 importera środków spożywczych, 2 urządzenia bezobsługowe.

Stwierdzone nieprawidłowości w nadzorowanych obiektach:

- brak zapisów potwierdzających prowadzenie kontroli wewnętrznej wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- stosowanie do produkcji surowców po upływie terminu przydatności/ daty minimalnej trwałości,
- brak skutecznej dezynfekcji w obiekcie (brak środka do dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością),
- brak porządku i czystości w obiekcie,
- brak skutecznego zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników (ślady obecności gryzoni),
- brak identyfikowalności niektórych surowców – oryginalne opakowania wyrzucono,
- brak orzeczenia lekarskiego do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak opracowanej informacji o własnych wyrobach w zakresie składników alergennych oraz powodujących reakcje nietolerancji,
- brak skutecznej dezynfekcji automatu do lodów oraz powierzchni mającej kontakt z żywnością (preparat po upływie terminu ważności),
- przechowywanie surowców w warunkach niezgodnych z deklaracją producenta w sposób sprzyjający ich zanieczyszczeniu (w opakowaniach po lodach, owocach, surowcach, w workach na śmieci),
- brak zachowanej „rozdzielności czasowej” (surowce dostarczane są podczas prowadzonej produkcji, co może powodować zanieczyszczenie przygotowanych półproduktów),
- brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk przy umywalce w pomieszczeniu mycia i dezynfekcji jaj,
- brak badań laboratoryjnych potwierdzających bezpieczeństwo mikrobiologiczne produkowanych wyrobów,
- niezgodne z przepisami znakowanie środka spożywczego wzbogaconego,
- brak oznakowania w języku polskim wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych pakowanych,
- prowadzenie działalności bez uzyskania zatwierdzenia lub warunkowego zatwierdzenia; prowadzenie działalności bez uzyskania wpisu do rejestru zakładów,
- brak zachowanej higieny produkcji i sprzedaży, w tym higieny personelu (brak bieżącej ciepłej wody, ekspedientka wykonuje wszystkie czynności związane z pakowaniem, podawaniem, kasowaniem przy użyciu tej samej rękawiczki, przekłuwanie cynówkami oryginalnych opakowań, nie zaczętych wędlin, zbyt duża ilość towaru umieszczona w pomieszczeniach na zapleczu sklepu; brak rękawiczek

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

jednorazowych, środków myjących, dezynfekcyjnych, ręczników jednorazowych, brak dostępu do wody),

- niewywiązanie się z obowiązku złożenia wniosku o dokonanie zmian w rejestrze zakładów w związku ze zmianą danych podmiotu prowadzącego działalność w obiekcie,
- brak dokumentacji pozwalającej na identyfikację dostawców środków spożywczych,
- brak zapisów dotyczących daty otwarcia opakowań zbiorczych produktów sprzedawanych luzem, na wagę, dla których producenci określili termin, w jakim należy spożyć produkt,
- wykorzystywanie do przygotowywania potraw środków spożywczych nie spełniających wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154) zawierających w składzie m.in. wzmacniacze smaku oraz w zakresie częstotliwości podawania dzieciom produktów mlecznych, warzyw oraz owoców, a także produktów z grupy mięso, jaja, orzechy nasiona roślin strączkowych,
- wprowadzanie do obrotu produktu, który zawiera składnik budzący wątpliwości co do stosowania wśród małych dzieci (wyciąg z rośliny Artemisia absinthium – bylica piołun zwana potocznie piołunem), oraz nie zgłoszonego do GIS w myśl art. 29 ust.1 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448),
- niewłaściwe postępowanie z mat. kat. 3 (odbierane są przez okolicznych mieszkańców, wyrzucanie resztek jedzenia od klienta do ogólnego pojemnika na odpady, brak podpisanej umowy z firmą specjalistyczną na odbiór materiału kat.3),
- brak zapewnienia konsumentom finalnym dostępu do informacji przed ostatecznym dokonaniem przez nich zakupu na temat sprzedawanych za pośrednictwem sklepu internetowego potraw w zakresie nazwy dań oraz ich składu, w tym składników alergennych lub powodujących reakcje nietolerancji obecnych w żywności.

III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX

Powiatowa Stacja uczestniczy stale w działaniach w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX, stale doskonaląc biegłość w tym zakresie w ramach prowadzonych szkoleń.

W związku z kwestionowaniem próbki porzeczki oraz próbek klusek śląskich produkty zgłoszono do systemu RASFF.

III.3. Współpraca z innymi organami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W ramach porozumienia ramowego z dnia z dnia 15 listopada 2018 r. zawartego pomiędzy Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach i Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

w Katowicach o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej w 2023 r. prowadzona była wzajemna korespondencja przeznaczona do wykorzystania służbowego. Ponadto w ramach realizacji „Planu poboru prób na 2023 r.” przekazywano informację o wynikach terenowo właściwym lekarzom weterynarii. Przekazano również interwencję dotyczącą nielegalnego wprowadzania do obrotu jaj. W ramach współpracy przekazano również informację dot. niewłaściwego oznakowania produktu „kiełbasa polska, surowa, wędzona” wyprodukowanego w zakładzie nadzorowanym przez Powiatowego lekarza Weterynarii. W związku z prowadzonymi postępowaniami dotyczącymi legalności wprowadzania do obrotu jaj świeżych przekazywano terenowo właściwym lekarzom weterynarii informacje na temat stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości lub nieścisłości związanych m.in. z dokumentacją dot. produktów pochodzenia zwierzęcego. W związku z kwestionowaniem prób środków spożywczych produkowanych w zakładzie znajdującym się pod nadzorem Powiatowego Lekarza Weterynarii przekazano informacje wraz ze sprawozdaniem z poboru prób.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

W ramach porozumienia z dnia 05 listopada 2008 r. o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim kontynuowano współpracę między inspekcjami. W ramach realizacji współpracy z inspekcją farmaceutyczną PPIS w Raciborzu pisemnie poinformował o planowanych kontrolach w obiektach wspólnie nadzorowanych. W 2023 r. przeprowadzono 16 kontroli w obiektach będących pod nadzorem IF, w tym 15 kontroli sanitarnych z wykorzystaniem arkusza oceny zakładu. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku kontroli nie nałożono mandatów.

W powyższych obiektach pobrano 3 próbki środków spożywczych (suplementy diety- 2 próby na zawartość omega3 i znakowanie, 1 próbka na znakowanie). Prób nie kwestionowano

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa

W 2023 r. kontynuowano współpracę na szczeblu lokalnym z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczącą nadzoru nad działalnością w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W ramach realizowania Porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska przeprowadzono 3 wspólne kontrole z elementem poboru prób u producentów produkcji pierwotnej. Do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki sałaty w kierunku zawartości azotanów oraz 1 próbkę ziemniaków w kierunku zanieczyszczenia metalami. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Prób nie kwestionowano.

Współpraca z terenowo właściwymi inspektorami sanitarnymi

W ramach współpracy przekazywano informacje terenowo właściwym inspektorom sanitarnym. W roku 2023 informowano inspektorów o stwierdzanych nieprawidłowościach podczas kontroli przeprowadzanych w ramach działań nadzorowych prowadzonych na podległym terenie

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

u przedsiębiorców. Ponadto, w ramach realizacji „Planu poboru prób na 2023 r.”, w przypadku kwestionowania próbek czy też stwierdzenia naruszeń w zakresie znakowania środków spożywczych, przekazywano dokumentację właściwym miejscowo inspektorom sanitarnym.

III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W roku 2023 pobrano 20 próbek sanitarnych w piekarniach w ramach akcji „Mklik próchniczek” oraz 3 próbki wymazów sanitarnych, w związku z prowadzonym dochodzeniem epidemiologicznym, w sprawie ogniska zatrucia pokarmowego.

W roku 2023 przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych, unijnych i importowanych środków spożywczych, materiałów do kontaktu z żywnością, oraz próbek sanitarnych. Łącznie pobrano 455 próbek, z czego w 12 przypadkach wynik badania był nieprawidłowy. Kwestionowano:

- 6 próbek zmiotków i wytrzepeków, z uwagi na obecność szkodników oraz ich pozostałości,
- 1 próbkę (porzeczki), ze względu na przekroczenie NDP pozostałości pestycydu (fenazachiny),
- 5 próbek (kluski śląskie), ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne (*Listeria monocytogenes*) stwierdzone we wszystkich 5 próbkach.

Badania laboratoryjne wykonywane były w ramach zintegrowanego laboratorium województwa śląskiego tj. w WSSE Katowice, PSSE Żywiec, PSSE Bytom, oraz PSSE Dąbrowa Górnicza. Ponadto próby badane były także w laboratoriach inspekcji sanitarnej spoza województwa śląskiego (WSSE Kraków, WSSE Wrocław, WSSE Bydgoszcz, WSSE Rzeszów, WSSE Łódź, WSSE Opole, WSSE Warszawa, WSSE Lublin, WSSE Gdańsk, WSSE Gorzów Wlkp.) oraz w laboratoriach poza PIS (PIW-PIB w Puławach oraz NIZP PZH-PIB).

III.5. Ocena sposobu żywienia

W roku 2023 przeprowadzono 5 teoretycznych ocen sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego (dla 3 żłobków, 2 przedszkoli).

Analizy jadłospisów przeprowadzono na podstawie jadłospisu dekadowego oraz wyliczeń zawartości składników odżywczych w podawanych posiłkach za pomocą programu komputerowego DIETA 6D. W analizie uwzględniono aktualnie zalecane przez NIZP-PZH normy żywienia właściwe dla grupy dzieci w wieku 1-3 oraz 4-6 lat (Normy żywienia dla populacji Polski i ich zastosowanie pod red. Mirosława Jarosza, Ewy Rychlik, Katarzyna Stoś, Jadwigi Charzewskiej, Wyd. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2020 r.) oraz wytyczne rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, zwanego w dalszej części rozporządzeniem.

W przypadku przedszkoli stwierdzono, iż kaloryczność posiłków jest za wysoka (119% i 139% normy), ale proporcje energii pochodzącej z tłuszczów, węglowodanów oraz białka są odpowiednie.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Jadłospisy zaspokajają zapotrzebowanie na witaminę A, E, C oraz witaminy z grupy B, a także na składniki mineralne takie jak magnez, potas, żelazo. Jednakże wykazano zbyt niską zawartość wapnia (w obu przypadkach) oraz zbyt dużą ilość sodu. W obu ocenianych jadłospisach nie uwzględniono w posiłkach wystarczającej ilości warzyw i/lub owoców, w jednym nie zapewniono w żywieniu 2 porcji mleka lub produktów mlecznych.

Z kolei badania laboratoryjne pobranych w żłobkach próbek posiłków obiadowych wykazały, w 3 przypadkach, zbyt wysoką kaloryczność posiłków, a w jednym przypadku stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie procentowego udziału energii z węglowodanów, białek i tłuszczu. Badania potwierdziły, że w posiłkach podaje się zbyt dużą ilość soli.

Analiza jakościowa ocenionych jadłospisów dekadowych wykazała, że uwzględnia się zbyt małe ilości warzyw i/lub owoców. W 2 przypadkach stwierdzono uwzględnianie zbyt małej ilości produktów mlecznych lub mleka.

W roku 2023 przeprowadzono kontrole w 2 szpitalach funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego. W obu szpitalach przeprowadzono kontrole kompleksowe w zakresie żywności i żywienia z wykorzystaniem arkuszy oceny zakładu oraz pobrano do oceny jadłospisy dekadowe. W zakresie oceny teoretycznej jadłospisu dekadowego uwzględniającej normy zalecane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH, w 1 przypadku nie stwierdzono naruszeń dot. żywienia w placówce. W drugim zakładzie stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły niewystarczającej podaży produktów zbożowych z pełnego przemiału (uwzględniono w jednym dniu w dekadzie), podawania zbyt małej ilości i/lub wielkości porcji warzyw/owoców oraz braku co najmniej dwóch porcji ryb i przetworów rybnych w dekadzie.

III.6. Skargi i wnioski

W 2023 r. odnotowano wpływ 46 wniosków i interwencji. 25 wniosków uznano za zasadne. Interwencje dotyczyły: wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości, w tym niewłaściwej jakości żywności; braku higieny personelu, w tym braku odzieży ochronnej; braku higieny sprzedaży, w szczególności żywności nieopakowanej; obecności szkodników w obiekcie; braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników; niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych w obiekcie; braku skutecznej dezynfekcji naczyń wielokrotnego użytku; niewłaściwego postępowania z materiałem kat.3; braku zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego; wykorzystywania uszkodzonego/ zniszczonego sprzętu i wyposażenia; prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis do rejestru; braku zapewnienia konsumentom finalnym dostępu do informacji przed ostatecznym dokonaniem przez nich zakupu na temat sprzedawanych za pośrednictwem sklepu internetowego potraw, w zakresie nazwy dań oraz ich składu, w tym składników alergennych lub powodujących reakcje nietolerancji obecnych w żywności; braku zachowania higieny produkcji naturalnej wody mineralnej oraz niewłaściwego przechowywania (na zewnątrz budynku); nielegalnego wprowadzania do obrotu jaj/ warzyw/ owoców.

HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami na winnych nałożono 20 mandatów karnych oraz wydano zalecenia doraźne. Nie pobrano prób do badań laboratoryjnych. W trzech przypadkach przekazano interwencje zgodnie z właściwością miejscową a 1 przekazano zgodnie z właściwością rzeczową do PLW

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

IV.1. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania

W roku 2023 skontrolowano 98% placówek stałych będących w ewidencji (w 2022 r. – 97%, a w 2021 r. – z uwagi na ograniczenia w funkcjonowaniu placówek nauczania i wychowania, w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 –jedynie 60%).

W skontrolowanych placówkach stałych pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili w sumie 231 kontroli (o 32% więcej niż w roku 2022). Kontrole związane były z oceną stanu sanitarnego placówki, sprawdzeniem wykonania nakazów decyzji lub zaleceń pokontrolnych, pismem strony lub wniesioną interwencją.

Stan czystości i porządku skontrolowanych placówek nauczania i wychowania, zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego, nie budził większych zastrzeżeń. Drobne uchybienia były natychmiast eliminowane.

W placówkach zapewnione były środki do higieny osobistej, aczkolwiek w części z nich odnotowano brak bieżącej ciepłej wody, bądź to w pojedynczych pomieszczeniach sanitarnych, bądź przy wybranych umywalkach (we wszystkich problem został rozwiązany jeszcze w 2023 r.). Na stanie placówek znajdowały się także środki do dezynfekcji rąk oraz środki do czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i sprzętów.

W następstwie przeprowadzonych kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 12 decyzji, w których nakazał usunięcie w określonym czasie stwierdzonych nieprawidłowości, a co za tym idzie zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków dzieciom i młodzieży (decyzje dotyczyły m.in.: stanu sanitarno-technicznego ścian i/lub sufitów i/lub podłóg pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych, wentylacji, krzeseł i ławek/stolików, z których korzystają dzieci, bieżącej ciepłej wody, urządzeń na placu zabaw/boisku). 1 z 12 wydanych w 2023 r. decyzji odnosiła się do przedszkola, 4 - do szkół podstawowych, 4 - do zespołów szkół, 1 - do szkoły wyższej, 1 - do placówki z pobytem całodobowym i 1 - do placówki wychowania pozaszkolnego. 6 decyzji z 2003 r. zostało wykonane jeszcze w roku 2023. W tym roku odnotowano również wykonanie nakazów z 3 decyzji wydanych w latach ubiegłych. W sumie, postępowanie administracyjne zakończono w 9 placówkach.

W 2023 r. wydano również 14 decyzji zmieniających termin nałożonych na stronę obowiązków.

W sumie, w 2023 r. wydano 31 decyzji merytorycznych.

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego nad placówkami nauczania i wychowania w 8 gminach powiatu raciborskiego, nie nałożono żadnego mandatu karnego.

Interwencje (8) wniesione w 2023 r. dotyczyły: braku czystości i porządku w sanitariatach uczniowskich (1), zbyt niskiej temperatury w sali zajęć (1) oraz braku skutecznych/wystarczających działań ze strony dyrekcji placówki w celu wyeliminowania problemu wszawicy wśród przedszkolaków bądź uczniów (6). 2 interwencje dotyczące wszawicy były uzasadnione.

IV.2. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego.

W roku 2023 pod względem przygotowania szkół powiatu raciborskiego do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2023/2024 skontrolowano 34 placówki (tj. 14 szkół podstawowych, 1 szkołę specjalną, 2 licea ogólnokształcące, 1 technikum i 1 szkołę policealną funkcjonujące samodzielnie oraz 15 zespołów szkół). Wśród nich był zespół szkolno-przedszkolny, w którym w bieżącym roku szkolnym prowadzona jest rozbudowa i remont budynku szkolnego (w tym bloku sportowego). We wszystkich skontrolowanych placówkach, mając na uwadze zastany stan sanitarno-techniczny, rok szkolny mógł się rozpocząć.

IV.3. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach.

W minionym roku, warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami (pozn) oceniono w 51 placówkach (szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół). We wszystkich skontrolowanych szkołach uczniowie objęci byli opieką medyczną przez pielęgniarki bądź higienistki szkolne. Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało 96% skontrolowanych placówek. W przypadku 8% placówek (w tym 2 szkół funkcjonujących w zespołach szkolno-przedszkolnych, na terenie których znajdują się gabinety) uczniowie w ramach badań z zakresu poznu korzystali z usług świadczonych w pobliskich zoz-ch.

W 2023 roku nie zakwestionowano stanu sanitarnego żadnego ze skontrolowanych gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Nakaz decyzji, dotyczący gabinetu w jednym z zespołów szkół, pozostający w trakcie realizacji na dzień 31.12.2022 r. w roku 2023 został wykonany, nieprawidłowości wyeliminowano.

IV.4. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego, pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży również w roku 2023 dokonali oceny dostosowania mebli szkolnych oraz przedszkolnych (stolików/ławek i krzesełek) do wzrostu uczniów klas I-III i przedszkolaków w wybranych szkołach podstawowych i przedszkolach powiatu raciborskiego. Analizę stanowisk pracy uczniów/przedszkolaków przeprowadzono w 20 przedszkolach (10 funkcjonujących samodzielnie i 10 - w zespołach szkół) oraz w 16 szkołach podstawowych (7 funkcjonujących samodzielnie i 9 - w zespołach szkół). W sumie badaniem objęto 959 przedszkolaków i 1542 uczniów.

W przeciwieństwie do lat 2020-2022, kiedy to wszystkie dzieci objęte badaniem (zarówno przedszkolaki, jak i uczniowie) korzystały z mebli (stolików/ławek i krzeseł) dostosowanych do ich wzrostu, w minionym roku stwierdzono, iż 10% przedszkolaków i 13,5% uczniów zmierzonych siedziało przy stanowiskach niedostosowanych do ich warunków antropometrycznych. Podobnie jak w latach 2020-2022, stan techniczny zarówno mebli przedszkolnych, jak i szkolnych nie budził zastrzeżeń. Nie wszystkie jednak meble, poddane ocenie w 2023 r., posiadały certyfikaty.

W następstwie przeprowadzonych badań i na podstawie uzyskanych wyników w roku 2023 w odniesieniu do 2 placówek wydano 2 decyzje merytoryczne nakazujące dostosowanie mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii. Natomiast w 6 placówkach usadzenie dzieci poprawiono w następstwie wydanych zaleceń pokontrolnych.

IV.5. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych

W 2023 r. w skontrolowanych szkołach, w których dokonano higienicznej oceny planów lekcji, nie stwierdzono niezgodności tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny. Tym samym w placówkach tych w wyniku dokonanych ocen nie prowadzono postępowania pokontrolnego.

IV.6. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży

Na terenie powiatu raciborskiego w roku 2023, podobnie jak w latach ubiegłych, organizowany był wypoczynek dla dzieci i młodzieży.

W uruchomionej na stronie MEN w 2010 r. elektronicznej bazie wypoczynku, w roku 2023 zgłoszonych zostało 5 turnusów wypoczynku zimowego (wyłącznie wypoczynek w miejscu zamieszkania) i 24 turnusy wypoczynku letniego (wypoczynek w miejscu zamieszkania i wypoczynek całodobowy, w tym 2 obozy pod namiotami). 72% turnusów zostało skontrolowanych. Podczas kontroli oceniano warunki sanitarno-higieniczne. Przeprowadzone przez pracowników Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży kontrole (5 w okresie ferii zimowych i 16 w trakcie wakacji letnich) nie wykazały nieprawidłowości i uchybień w/w kwestii. Wypoczynek w miejscu zamieszkania organizowany był na bazie szkół i placówek pracy pozaszkolnej. Kolonie zorganizowane zostały w obiektach hotelowych lub świadczących usługi hotelarskie. Natomiast jeden z obozów pod namiotami (bez stałej infrastruktury komunalnej) urządzony został na leśnej polanie; drugi obóz (turystyczno-strażacki) urządzono na terenie przynależnym do jednego z zespołów szkolno-przedszkolnych, z wykorzystaniem zaplecza higienicznosanitarnego i kuchennego placówki.

Warunki żywienia zarówno dzieci/młodzieży wypoczywających na koloniach, obozach, a także uczestniczących w zajęciach w ramach wypoczynku w miejscu zamieszkania zostały skontrolowane przez pracowników Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku tutaj. Stacji. W tym zakresie również nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jak ustalono, z wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu raciborskiego, zgłoszonego do kuratorium oświaty i objętego nadzorem sanitarnym, skorzystało w minionym roku 830 uczestników.

W roku 2023 zarówno w okresie ferii zimowych, jak i wakacji letnich z uczestnikami wypoczynku prowadzone były pogadanki na temat bezpiecznych zachowań zdrowotnych podczas wypoczynku. Przekazywane były również materiały edukacyjno-informacyjne dotyczące omawianych zagadnień.

IV.7. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów/plecaków oraz zapewnienie im miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W 2023 r., w 7 wybranych szkołach podstawowych powiatu raciborskiego (3 funkcjonujących samodzielnie i 4 - w zespołach szkolno-przedszkolnych) przeprowadzono pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków. W sumie, w ramach badania, zważono 657 uczniów, tym razem, klas IV-VI i tyle samo tornistrów/plecaków. Tornistry/plecaki ważono z całą zawartością. Stwierdzono, iż 21% dzieci objętych badaniem nosiło zbyt ciężkie tornistry/plecaki (ciężar ich tornistra/plecaka przekraczał bowiem 15% ich masy ciała; z uwagi na brak uregulowań prawnych dotyczących wagi tornistra/plecaka szkolnego przyjmuje się, iż jego ciężar nie powinien przekraczać 10-15% masy ciała dziecka). W przypadku 34% zbadanych uczniów ciężar tornistra/plecaka nie przekraczał 10% ich masy ciała, w przypadku 45% uczniów ciężar ich tornistrów/plecaków, mimo przekroczenia przyjętej niskiej normy 10% wagi ciała, nie przekroczył jednak wysokiej tj. 15%. Najcięższy tornister ważył 9,7 kg (przy wadze ucznia 65,5 kg).

Zarówno do placówek, w których przeprowadzono pomiary, jak i do ich organów prowadzących przesłano wystąpienia w przedmiotowej kwestii.

We wszystkich 7 szkołach zapewniono miejsca (szafki i/lub półki) na pozostawienie przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych.

IV.8. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli

Kontrole przeprowadzone w 2023 r. we wszystkich przedszkolach powiatu raciborskiego, zarówno tych funkcjonujących samodzielnie, jak i w zespołach szkół wykazały, iż tylko w 29% placówek skontrolowanych przedszkolaki myły zęby (w 2022 r. – po 2 letniej przerwie związanej z sytuacją epidemiologiczną w kraju – mycie zębów przez dzieci podczas pobytu w placówce wznowiło 16% przedszkoli).

Nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiotowej kwestii

V. HIGIENA PRACY

V.1. Realizacja zadań w 2023r.

Do zadań Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu, zgodnie z art. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Do głównych kierunków działania pionu Higieny Pracy w 2023 r. należało:

- ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy poprzez
- nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy,
- nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, produktami biobójczymi, detergentami i prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 oraz kosmetykami,
- sprawowanie nadzoru nad ustawowym zakazem wytwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów stwarzających zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, w tym środków zastępczych.

V.2. Charakterystyka obszaru działania

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu w 2023 roku znalazło się 443 zakłady pracy, zatrudniające ogółem 24081 pracowników. Wśród zakładów objętych ewidencją najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do grup 22 Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) - Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, gdzie zatrudnienie znajduje 12526 osób, co stanowi ponad 50% wszystkich pracowników objętych nadzorem.

PKD	Nazwa działu według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba zatrudnionych
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	12526
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1421
10	Produkcja artykułów spożywczych	955
86	Opieka zdrowotna	906

Większość zakładów pracy na terenie powiatu to zakłady małe, zatrudniające do 9 pracowników (w roku 2023 pod nadzorem PSSE w Raciborzu było 218 takich zakładów, co stanowi ok. 49 % wszystkich zakładów znajdujących się w ewidencji) oraz zakłady zatrudniające od 10 do 50 pracowników (w roku

2023 pod nadzorem PSSE w Raciborzu było 173 takie zakłady, co stanowi ok. 39 % wszystkich zakładów znajdujących się w ewidencji).

V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy

Bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia jest praca na stanowiskach, na których występuje przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) oraz stężenia (NDS) czynników szkodliwych dla zdrowia.

W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 308 osób, w tym:

- 272 osoby pracuje w narażeniu na hałas,
- 61 osób w narażeniu na pyły,
- 50 osób w narażeniu na czynniki chemiczne,

Jednakże należałoby przypuszczać, że liczba ta w rzeczywistości jest jeszcze wyższa, ponieważ w wielu zakładach nie przeprowadza się badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy.

Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się:

- produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – PKD 22
 - 149 osób narażonych na hałas,
 - 23 osoby narażone na pył,
 - 18 osób narażonych na czynniki chemiczne.
- produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – PKD 25
 - 75 osób narażonych na hałas,
 - 5 osób narażonych na pył,
- produkcją metali– PKD 24
 - 22 osoby narażone na hałas,
 - 33 osoby narażone na pył,
 - 32 osoby narażone na czynniki chemiczne.
- produkcja napojów– PKD 11
 - 24 osoby narażone na hałas,

Do głównych działań podejmowanych przez pracodawców w celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy należą:

- zmiana organizacji pracy, poprzez wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy i rotacji pracowników,
- remonty maszyn i urządzeń, wymiana starych, zużytych maszyn i urządzeń na nowe,
- wydzielenie stanowisk pracy związanych z występowaniem przekroczeń,
- konserwacja lub wykonanie nowej instalacji wentylacji odciągowej miejscowej na stanowiskach pracy.

Niektóre procesy technologiczne, jak również stosowane maszyny i urządzenia nie pozwalają na dostosowanie hałasu do obowiązujących normatywów higienicznych. W takich przypadkach pracownicy są obowiązani do stosowania indywidualnie dobranych środków ochronnych. Jednak obowiązkiem

pracodawcy jest wykorzystanie wszystkich osiągnięć nauki i techniki, po to, aby pracownik nie był narażony na czynnik szkodliwy.

W większości przypadków przestrzegany jest obowiązek stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej na stanowiskach pracy, na których stwierdzone są przekroczenia dopuszczalnych norm higienicznych. Stosowane są również inne środki ochrony jak maseczki p/pyłowe, maseczki z pochłaniaczami, okulary, właściwe rękawice ochronne i inne specjalistyczne ochrony stosowane w zależności od rodzaju wykonywanej pracy.

W roku 2023 pracownicy Sekcji Higieny Pracy skontrolowali 141 zakładów pracy zatrudniających 17824 osób. Przeprowadzono łącznie 160 kontroli, w tym:

- 79 kontroli w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 20 kontroli w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi,
- 39 kontroli w zakresie czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy,
- 30 kontroli w ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 6 kontroli w ramach nadzoru nad detergentami,
- 19 kontroli w ramach nadzoru nad kosmetykami.

W roku 2023 wydano 46 decyzji administracyjnych, które zawierały 216 nakazów dot. m.in.

- substancji i mieszanin niebezpiecznych,
- produktów biobójczych,
- kosmetyków,
- substancji ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia występujących w środowisku pracy,
- badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy,
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy do dopuszczalnych NDS i NDN,
- zapewnienia właściwego stanu higieniczno-sanitarnego oraz prawidłowego urządzenia pomieszczeń higieniczno – sanitarnych oraz pomieszczeń pracy,
- przeprowadzenia lub uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego o zagrożenia występujące w środowisku pracy oraz zapoznania z nią pracowników.

V.4. Nadzór nad chemikaliami

W 2023 r. , pod nadzorem tutejszej Stacji znalazło się 66 obiektów wprowadzających do obrotu substancje chemiczne w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach, w tym:

2 producentów substancji chemicznych, 6 dalszych użytkowników – formulatorów, 58 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin.

Pod nadzorem było także 229 zakładów stosujących substancje chemiczne lub ich mieszaniny.

W 2023 r. przeprowadzono łącznie 79 kontroli, skontrolowano: 1 producenta, 2 dalszych użytkowników – formulatorów, 25 dystrybutorów oraz 51 stosujących.

Naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w 10 przypadkach.

Liczba wprowadzających do obrotu, u których stwierdzono karty charakterystyki niezgodne z prawem – 1,

Liczba substacji chemicznych/mieszania chemicznych, dla których zakwestionowano karty charakterystyki - 1

Liczba stosujących, u których stwierdzono brak aktualnego spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie – 6,

Liczba stosujących, u których stwierdzono karty charakterystyki niezgodne z prawem – 6,

Liczba stosujących, u których stwierdzono niewłaściwe oznakowanie pojemników, zbiorników, niezabudowanych rurociągów służących do przechowywania substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych – 1.

V.5. Nadzór nad kosmetykami

W 2023 r. objętych nadzorem było 19 obiektów obrotu kosmetykami (17 sklepów i 2 hurtownie) oraz 1 zakład produkcji i konfekcjonowania kosmetyków. Produkowany asortyment to mydło w kostce. W 2023 roku nie przeprowadzono kontroli w zakładzie produkcji i konfekcjonowania produktów kosmetycznych.

W 2023 r. łącznie przeprowadzono 19 kontroli w obiektach handlu detalicznego kosmetykami. Skontrolowano 17 obiektów oraz 90 produktów. Kwestionowano 32 produkty: 30 z powodu niezgodnego z prawem oznakowania i 6 z powodu zawartości substancji zakazanej do stosowania w produktach kosmetycznych Butylphenyl Methylpropional (nazwa zwyczajowa Lilial).

Wydano 4 decyzje w zakresie zaprzestania wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych.

Zgodnie z rocznym planem pobierania próbek pobrano 5 prób produktów kosmetycznych. Próby pobrano w 2 obiektach obrotu kosmetykami – handel detaliczny. Prób nie kwestionowano.

V.6. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

W 2023 r. pod nadzorem PPIS w Raciborzu znalazło się 89 zakładów pracy, w których na stanowiskach pracy występują czynniki rakotwórcze/mutagenne.

W 2023 r. skontrolowano 33 takie zakłady, w których liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze wyniosła 516, w tym 134 kobiety i 382 mężczyzn.

Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

- pracodawcy nie prowadzą rejestru prac narażających pracowników na czynniki rakotwórcze/mutagenne – 7 zakładów,
- pracodawcy nie prowadzą rejestru pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze/mutagenne – 6 zakładów,

Wydano 7 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

V.7. Choroby zawodowe

Bezpośrednim skutkiem występowania zagrożeń zdrowia na stanowisku pracy są choroby zawodowe. Około 90% ogółu stwierdzanych chorób zawodowych powstaje po minimum 10 letnim okresie pracy. Świadczy to o tym, że większość chorób zawodowych występuje po długotrwałej ekspozycji na czynniki szkodliwe, tym większe znaczenie mają więc działania profilaktyczne, zmierzające do stworzenia bezpiecznych warunków pracy.

W 2023 r. zgłoszono 5 przypadków podejrzenia choroby zawodowej, wśród których znalazły się:

- pylica płuc (poz. 3 wykazu chorób zawodowych), w tym pylica grafitowa i pylica krzemowa – 3 zgłoszenia,
- zespół cieśni w obrębie nadgarstka (poz. 20.1 wykazu chorób zawodowych),

Łącznie w 2023 r. prowadzono 12 postępowań w sprawach chorób zawodowych.

Rozpoznano 2 choroby zawodowe:

- nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi – międzybłoniak opłucnej (poz. 17.2 wykazu chorób zawodowych),
- pylica płuc – pylica krzemowa (poz. 3.1 wykazu chorób zawodowych).

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

VI.1. Zadania realizowane w 2023 r.

Działalność Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu, w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, związana jest z planowaniem przestrzennym, procesem inwestycyjnym ma na celu niedopuszczanie do nieprawidłowości związanych ze stanem sanitarnym oraz uciążliwym oddziaływaniem na środowisko projektowanych przedsięwzięć, na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego, a tym samym przyczynia się do realizacji obiektów o wyższym standardzie sanitarnym oraz mniej uciążliwych dla środowiska.

W roku 2023r. dla terenu Miasta Raciborza i powiatu raciborskiego wydano ogółem 190 opinii sanitarnych, w tym uzgodnienia dla obiektów poddanych kontroli w związku z dopuszczeniem do użytkowania, 121 decyzji płatniczych. Przeprowadzono 109 kontroli w ramach odbiorów obiektów oraz wizji lokalnych.

VI.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i plany zagospodarowania przestrzennego gmin

W 2023r. uzgodniono 36 wniosków dotyczących studium uwarunkowań, zakresów prognoz, planów oraz zmian do planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych gmin: Racibórz, Pietrowice Wielkie, Kuźnia Raciborska, Krzyżanowice, Nędza, Rudnik, Krzanowice, Kornowac.

Dla każdego terenu wyodrębnionego w planie za pomocą linii rozgraniczających określone zostało przeznaczenie podstawowe i dopuszczone sposoby zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, budynków i budowli, określone przez nakazy, zakazy i dopuszczania.

VI.3. Rozpatrzenie wniosków dotyczących konieczności wykonania raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko i jego zakresu na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

W zagadnieniach dotyczących ocenach oddziaływania na środowisko i lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko odstąpiono 15 razy od konieczności przeprowadzenia oś, a były to m. in.: budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączem, budowa wolnostojących farm fotowoltaicznych, budowa parkingu dla samochodów ciężarowych, przebudowa drogi powiatowej, budowa tranzytu, budowa sieci kanalizacji i modernizacja sieci wodociągowej, budowa zespołu kontenerowych magazynów energii oraz wolnostojącej farmy fotowoltaicznej wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi oraz pozostałą niezbędną infrastrukturą techniczną, budowa i uruchomienie zakładu produkcyjnego wyrobów mięsnych oraz sklepu firmowego, uruchomienie dwóch zewnętrznych chłodni kontenerowych do magazynowania odpadów, budowa zbiornika otwartego do retencjonowania wód opadowych i roztopowych, budowa wiaty magazynowej.

W 2023 roku wydano 3 opinie sanitarne określające konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, a były to inwestycje pn.: Rozszerzenie działalności punktu skupu odpadów, budowa instalacji przetwarzania odpadów, budowa farmy fotowoltaicznej wraz z infrastrukturą.

VI.4. Uzgadnianie przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko poprzedzone było wyrażeniem opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, określany był zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko. Warunki realizacji przedsięwzięcia w zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi opiniowane były przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W ramach przeprowadzonych postępowań przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zaopiniowano w 2023 r. w zakresie ochrony zdrowia i życia 4 przedsięwzięcia i dotyczyły one: budowy budynku inwentarskiego z zastosowaniem oczyszczalni powietrza wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowy obory wraz z zewnętrznym zbiornikiem na gnojowicę oraz silosami na kiszonkę, punktu zbierania i przetwarzania odpadów oraz budowy sieci kanalizacji i modernizacji sieci wodociągowej.

Przy uzgadnianiu tych przedsięwzięć zwracano uwagę głównie na aspekty: minimalizowania zapylenia przy pracy maszyn i środków transportu podczas realizacji inwestycji, ograniczania do granic działki inwestycyjnej emisji hałasu i zanieczyszczeń, zarówno w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. W opinii zastrzeżono o zapewnieniu właściwego wyposażenia w zaplecze sanitarne dla pracowników podczas realizacji przedsięwzięcia. W rozpatrywanej sprawie wskazano również konieczność wyznaczenia miejsca gromadzenia i sposób odbioru powstałych odpadów, a także sposób odprowadzenia ścieków na etapie realizacji i eksploatacji inwestycji.

VI.5. Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W roku 2023 dokonano uzgodnienia dwudziestu dokumentacji projektowych dla inwestycji w obrębie powiatu raciborskiego, dotyczyły one m.in. zmiany sposobu użytkowania lokalu handlowego na salon kosmetyczny, zmiany sposobu użytkowania lokalu biurowego na gabinet fryzjerski, zmiany sposobu użytkowania budynku stróżówki na budynek usługowy, poszerzenia lokalu usługowego o gabinet masażu, budowy budynku usługowego – gabinetu kosmetycznego wraz z zbiornikiem bezodpływowym na nieczystości ciekłe, zmiany sposobu użytkowania lokalu handlowego na gabinet stomatologiczny, przebudowy pomieszczeń kuchni i gabinetu dyrektora w Szkole Podstawowej, kawiarnio-kwiaciarni, salonu fryzjerskiego, pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, Domowej Szkoły – Autorskiej Szkoły Podstawowej – Niepublicznej, kuchni domowej, przebudowy pomieszczeń na ambulatorium medyczne - gabinet pomocy doraźnej, wentylacji mechanicznej dla przebudowy i zmiany sposobu użytkowania lokalu

handlowego na gabinety medyczne, zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń mieszkalnych na gabinet kosmetyczny.

W ramach uzgadniania tych dokumentacji, zwracano uwagę na właściwy, pod względem sanitarno-higienicznym, układ funkcjonalny pomieszczeń, zastosowanie odpowiednich pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych oraz dostępności dla osób niepełnosprawnych. W opiniach zawarto warunki dostępu w pomieszczeniach do oświetlenia naturalnego, a także odpowiedniej wentylacji nadającej prawidłową cyrkulację powietrza w lokalach.

VI.6. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych oraz kontroli zgodności budowlanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach

W roku 2023r. na terenie powiatu dokonano 92 odbiorów sanitarnych obiektów nowobudowanych, modernizowanych czy adaptowanych w związku ze zmianą sposobu użytkowania lokalu.

Dopuszczone do użytkowania zostały: sklepy mięsno – wędliniarskie, budynki usługowe, stacje kontroli pojazdów wraz z serwisem i zapleczem socjalno – biurowym, sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne, budynki produkcyjne, pomieszczenia zajęć terapeutyczno – rewalidacyjnych, budynek archiwum, sklepiki szkolne, budynki handlowo – usługowe, gabinety fryzjerskie, budynki magazynowo – usługowe, sklepy piekarniczo – cukiernicze, budynki mieszkalno – usługowe, hale magazynowe, budynek żłobka, przebudowa i rozbudowa budynku szpitala, centra turystyki, kluby malucha, gabinety stomatologiczne, gabinety kosmetyczne, kompleks basenowy, zbiorniki przelewowe na potokach wodnych, sklepy kosmetyczne, studio tatuażu, restauracje, Szpitalny Oddział Ratunkowy, rozbudowa oddziału obserwacyjno – ratunkowego, cysterska przystań rowerowa, salony masażu, zakłady fryzjersko – kosmetyczne, myjnie samochodowe z częścią warsztatową, lokale zastępcze oddziałów przedszkolnych, pracownia rezonansu magnetycznego, budynek przedszkola, salony depilacji laserowej, kwaciarnio – kawiarnie, salony stylizacji paznokci, rozbudowa placówek szkolnych o dodatkowe sale lekcyjne oraz węzły sanitarne, poradnia dziecięca, RHD, pomieszczenia kuchni i stołówki pracowniczej, zaplecza socjalno – sanitarne, zakłady produkcyjne.

Kontrolując stan sanitarny obiektów zgłoszonych do odbioru, zwracano uwagę na zgodność wykonania inwestycji z zaopiniowaną dokumentacją projektową, zastosowanie właściwych materiałów budowlanych, posiadających atesty higieniczne, zachowanie wymagań sanitarno-higienicznych w uruchamianych obiektach oraz udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Ogólnie stwierdza się, iż obiekty na terenie miasta, były wykonane w sposób estetyczny, w wielu przypadkach zapewniający wysokie standardy, z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów wykończeniowych. Obiekty zrealizowane zostały w oparciu o uzgodnione i zaopiniowane projekty budowlane/ technologiczne. W przypadkach stwierdzanych uchybień były one natychmiast uzupełniane, poddane kontroli w ustalonym terminie.

Należy zaznaczyć również, iż na ogół inwestorzy, w przypadku stwierdzenia niezgodności, wykazywali dobrą wolę do współpracy z organem Inspekcji Sanitarnej.

VI.7. Współpraca z innymi organami

W 2023 r. kontynuowano ścisłą współpracę z organami administracji samorządowej. Przy sporządzaniu opinii do dokumentacji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wynikające wątpliwości wyjaśniało się na bieżąco. Ponadto wnioski wymagające dodatkowych informacji były kierowane do uzupełnienia. Konsultowano też niektóre zagadnienia ze służbami ochrony środowiska.

W tym okresie prowadzona była również współpraca z Inspekcją Weterynaryjną polegająca na współuczestnictwie w kontrolach odbiorowych, obiektów będących pod nadzorem bieżącym Inspekcji Weterynaryjnej.

Współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego odbywała się na zasadzie dostarczenia informacji (kopia opinii sanitarnej) dotyczącej dopuszczenia do użytkowania obiektu na podstawie art. 56 i 56a Prawa budowlanego lub porozumienia się w ewentualnych sprawach związanych np. z samowolą budowlaną.

Współpraca nadzoru zapobiegawczego z organami Państwowej Inspekcji Pracy, Państwowej Straży Pożarnej występowała sporadycznie i ograniczała się do uczestnictwa w komisjach odbioru.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia Samodzielnego Stanowiska Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, w 2023 roku była prowadzona zgodnie z zakresem zadań wynikających z Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, do których należą m.in. inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia oraz metod zapobiegania chorobom oraz pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia. Podjęte działania realizowane były zgodnie z celami Narodowego Programu Zdrowia, kierunkami działań Światowej Organizacji Zdrowia, w oparciu o koncepcje zawarte w Karcie Ottawskiej i późniejszych dokumentach dotyczących promocji zdrowia oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

VII.1. Programy krajowe

VII.1.1. „Trzymaj Formę”

Celem programu jest zapobieganie otyłości i nadwadze wśród młodzieży szkolnej poprzez edukację w zakresie trwałego kształtowania właściwych nawyków żywieniowych, promocję zasad aktywnego stylu życia oraz zbilansowanej diety. Program adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. W ramach programu organizowany był ogólnopolski konkurs

wiedzy zdrowym stylu życia. Przedstawiciele szkół podstawowych i koordynatorzy programu mieli możliwość uczestniczenia w webinarze pt. „Świadome wybory”. W roku szkolnym 2022/2023 XIII edycję programu realizowało 20 szkół podstawowych. Edukacją zostało objętych ogółem 2343 uczniów oraz 464 rodziców i realizatorów.

VII.1.2. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

W ramach programu, w 2023 roku, przeprowadzono działania informacyjno - edukacyjne o tematyce HIV/AIDS, mające na celu popularyzację najistotniejszych informacji nt. HIV i AIDS oraz ryzyka zakażenia. Realizowano wojewódzką akcję „Warto wiedzieć o HIV i AIDS”, która polegała na przeprowadzeniu przez nauczycieli lekcji edukacyjnej dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz organizacji przez PSSE w Raciborzu konkursu wiedzy o tematyce HIV/AIDS. Ponadto działania realizowane były w ramach obchodów Światowego Dnia AIDS oraz ogólnopolskiej kampanii społecznej ph. „Jedyny test, którego prawdopodobnie nie zleciłeś”, skierowanej do środowiska medycznego. Edukacją objęto 5440 odbiorców.

VII.2. Programy wojewódzkie

VII.2.1. „Czyste powietrze wokół nas”

XIII edycja przedszkolnego programu edukacji antytytoniowej skierowanego do dzieci w wieku przedszkolnym 5-6 letnich oraz ich rodziców. Głównymi celami programu są wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 23 przedszkoli w powiecie raciborskim. W programie uczestniczyło 2701 dzieci przedszkolnych, rodzice i nauczyciele.

VII.2.2. „Skąd biorą się produkty ekologiczne”

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych u dzieci, przedszkolnych. Program adresowany jest do dzieci przedszkolnych w wieku 5-6 lat, rodziców i opiekunów dzieci, nauczycieli przedszkolnych. Dla tych pałcówek, które przystąpiły do realizacji programu została przeprowadzona dystrybucja materiałów. W programie wzięło udział 17 przedszkoli obejmując edukacją 2320 odbiorców (dzieci, rodzice, nauczyciele).

VII.2.3. „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

Celem projektu jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców. Grupą docelową programu są placówki przedszkolne powiatu raciborskiego, nauczyciele przedszkolni, dzieci przedszkolne, rodzice i opiekunowie dzieci. Działania projektowe miały na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajeń i nawyków

higieniczno-zdrowotnych. Zajęcia dla dzieci prowadzone były przez nauczycieli przedszkolnych i poruszały m.in. zagadnienia dotyczące: profilaktyki chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową, profilaktyki chorób zakaźnych, bezpiecznego korzystania ze słońca, profilaktyki chorób odkleszczowych. W ramach projektu przedszkola realizowały także programy „Czyste powietrze wokół nas” oraz „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. W roku szkolnym 2022/2023 VI edycję programu zrealizowało 28 przedszkoli. Edukacją objęto 2845 odbiorców programu (dzieci przedszkolne, rodzice, nauczyciele).

VII.2.4. „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej, skierowany do dzieci VI klasy szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od szkodliwości dymu tytoniowego, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia tytoniu. Ofertę realizacji programu przesłano do wszystkich szkół podstawowych. W roku szkolnym 2022/2023 w powiecie raciborskim VII edycja programu realizowana była w 14 szkołach podstawowych. Edukacją objęto 568 uczniów, rodziców i nauczycieli.

VII.2.5. „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomani. Jego celem jest dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji w kwestii używania tzw. dopalaczy, wiedzy o samych dopalaczach, a tym samym podniesienie świadomości o zdrowotnych konsekwencjach używania nowych narkotyków i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2022/2023 VIII edycję programu zrealizowało 17 szkół gimnazjalnych z terenu powiatu raciborskiego. Edukacją objęto 725 uczniów szkół podstawowych, ich rodziców i nauczycieli.

VII.2.6. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

VIII edycja ogólnopolskiego programu edukacyjnego w zakresie profilaktyki uzależnień. Celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu, narkotyków, środków zastępczych) przez uczniów szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 420 uczniów z 6 szkół ponadpodstawowych powiatu raciborskiego

VII.2.7. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program edukacyjny skierowany do uczniów I klas szkół ponadpodstawowych, którego celem jest przede wszystkim zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę poprzez między innymi zwiększenie poziomu wiedzy uczniów i ich opiekunów na temat roli wirusa HPV w powstawaniu raka szyjki macicy oraz kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko powstania tej choroby. Realizacją programu objęto 1189 uczniów, rodziców i nauczycieli z 6 szkół ponadpodstawowych powiatu raciborskiego.

VII.2.8. „Podstępne WZW”

Wojewódzki program profilaktyki WZW B i C mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania tym zakażeniom.

Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych. W XII edycji programu w roku szkolnym 2022/2023 uczestniczyło 1569 uczniów z 8 szkół ponadpodstawowych. Ponadto edukacją objęto 251 rodziców.

VII.3. Interwencje nieprogramowe

VII.3.1. „Bezpieczne ferie 2023”

Akcja wojewódzka mająca na celu stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej, zwłaszcza w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. Podczas akcji przeprowadzane są kontrole turnusów figurujących w elektronicznej bazie wypoczynku w trakcie ich trwania, a także podejmowane są działania informacyjno-edukacyjne w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. W tym okresie pracownicy sanepidu sprawdzą warunki w miejscach wypoczynku. Zakres takich kontroli zawiera m.in. ocenę warunków pobytu uczestników, bezpiecznej aktywności, higieny przygotowania i spożywania posiłków. Informacje zostały także rozpowszechniane na stronach internetowych i mediach społecznościowych. Działaniami objęto 8900 odbiorców.

VII.3.2. Profilaktyka palenia tytoniu

W ramach podejmowanych działań przeprowadzono 915 kontroli sprawdzające przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach objętych prawnym zakazem palenia.

W ramach przeprowadzonych działań przeprowadzono pogadanki, akcje informacyjno-edukacyjną, szkolenie, punkty informacyjno-edukacyjne, ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych, dystrybucję materiałów oraz zamieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE w Raciborzu i mediach społecznościowych. Prowadzono także bezpłatne badania miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu (smokolizer). Działania realizowane były także w ramach Światowego Dnia bez Tytoniu oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia. Działaniami objęto 7989 odbiorców.

VII.3.3. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotyku, Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotyku

Celem akcji jest propagowanie racjonalnego stosowania antybiotyków wśród społeczeństwa oraz zwrócenie uwagi na problem antybiotykooporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. W 2023 roku przeprowadzono pogadanki, akcje informacyjno-edukacyjną, punkty informacyjno-edukacyjne, ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych, dystrybucję materiałów oraz zamieszczenie informacji na stronie internetowej i mediach społecznościowych. Edukacją objęto 12501 odbiorców.

VII.3.4. „Bezpieczne Wakacje 2023”

Akcja mająca na celu stwarzanie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego zwłaszcza w ośrodkach wypoczynku letniego. Grupą docelową były dzieci i młodzież w placówkach wypoczynku letniego, kadra pedagogiczna, społeczność lokalna oraz odbiorcy mediów lokalnych. W ramach akcji przeprowadzono 12 akcji i pogadanek wśród 5195 uczestników m.in. w ośrodkach organizujących letni wypoczynek dzieci i młodzieży, placówkach oświatowych oraz akcjach organizowanych dla społeczności lokalnej. Działania podejmowano także poprzez zamieszczenie informacji na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych. Łącznie działaniami objęto 121111 odbiorców.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

VII.3.5. „Łap słońce z głową”

W 2023 roku rozpoczęła się realizacja nowej wojewódzkiej akcji informacyjnej „Łap słońce z głową”, której celem jest zwiększenie świadomości społecznej na temat bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych. Przygotowane zostały nowe materiały edukacyjne (ulotki i plakaty) w wersji

elektronicznej oraz drukowanej. W związku z powyższym zostały podjęte działania informacyjno-edukacyjnych. Działania zrealizowano m.in. w ramach pogadanek, akcji prozdrowotnych, połączonych z punktami informacyjnymi i dystrybucją materiałów. Informacje ukazały się również na stronach internetowych i mediach społecznościowych PSSE i placówek współpracujących. Całkowita liczba odbiorów działań – 16 132.

3.6. Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży „Nowe Narkotyki – Nowe Zagrożenia”

Wojewódzka akcja informacyjno-edukacyjna, której celem jest zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, w szczególności nowych narkotyków, ale także alkoholu, tytoniu oraz leków przez osoby młode. Akcja skierowana jest do ogółu społeczeństwa, ze

szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 15-30 lat, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodziców/opiekunów, studentów uczelni wyższych, a także organizatorów wypoczynku zimowego i letniego.

W ramach akcji podpisano porozumienie w sprawie lokalnej koalicji na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w powiecie raciborskim, pomiędzy Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Raciborzu, a Komendą Powiatową Policji w Raciborzu, a także Starostwem Powiatowym w Raciborzu..

Przedmiotem zawartych Porozumie było powołanie lokalnej koalicji celem podjęcia współpracy na rzecz promocji zdrowego stylu życia, edukacji i profilaktyki

zdrowotnej skierowanej do mieszkańców powiatu raciborskiego ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki środków psychoaktywnych. Strony wyraziły gotowość oraz chęć dalszej współpracy przy wspólnych przedsięwzięciach edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień. Jednym z pierwszych działań była realizacja akcji

informacyjno – edukacyjnej "Nowe narkotyki – nowe zagrożenia”.

W 2023 roku przeprowadzono pogadanki wśród dzieci i młodzieży i akcje informacyjno-edukacyjne. Przez cały rok była także prowadzona dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz informacje zostały zamieszczane na stronach internetowych i mediach społecznościowych. Edukacją objęto 54 153 odbiorców.

VII.3.7. Profilaktyka wad postawy „Lekki tornister”.

Celem działań edukacyjnych było podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu, zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów, konsekwentne zmniejszanie przeciążenia noszonych przez dzieci bagaży oraz dbanie o właściwą postawę ciała. Działania edukacyjne zostały podjęte w szkołach podstawowych. Informacje zostały zamieszczone na stronach internetowych i mediach społecznościowych placówek oświatowych, a także zamieszczone na stronie internetowej PSSE w Raciborzu oraz na portalu społecznościowym facebook. W akcji objęto 9275 osób.

VII.3.8. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)

22 września 2023r. na dziedzińcu Zamku Piastowskiego w Raciborzu miała miejsce wystawa plenerowa połączoną z wykładami pt. „Bezpieczne Grzybobranie - Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”. Organizatorem przedsięwzięcia była Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu we współpracy z Zamkiem Piastowskim w Raciborzu.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach - dr n. med. Grzegorz Hudzik, Starosta Raciborski - Grzegorz Swoboda oraz Prezydent Miasta Racibórz - Dariusz Polowy.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Prowadzone w ramach akcji działania informacyjno-edukacyjne miały na celu szerzenie wiedzy na temat grzybów, kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych dotyczących zatruc pokarmowych grzybami, zwrócenie uwagi na bezpieczne grzybobranie oraz edukację poświęconą tematyce kleszczy i profilaktyce chorób odkleszczowych oraz promowanie zdrowego stylu życia. Wystawa była skierowana zarówno do dzieci przedszkolnych i szkolnych jak i starszych uczestników wystawy oraz całej społeczności lokalnej.

W ramach wystawy były prowadzone wykłady i pogadanki nt. grzybów przez pana Justyna Kołek - członka i współzałożyciela Polskiego Towarzystwa Mykologicznego, uczestnika programów telewizyjnych i radiowych, aktywnego propagatora wiedzy na temat grzybów.

Ponadto na dziedzińcu zamkowym, na odwiedzających czekały m. in.: stoiska informacyjno-edukacyjne - Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu,

- Nadleśnictwa Rudy – Lasy Państwowe;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach/Oddział w Raciborzu;
- Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu;
- Wodociągów Raciborskich;
- Ratownictwa Medycznego LIFE;
- Powiatowego Centrum Sportu w Raciborzu;
- Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego PT Racibórz.

W przedsięwzięciu wzięło udział 1200 uczestników. Akcją w 2023 roku objęto w sumie 64300 odbiorców.

VII.3.9. Wybieraj Bezpieczną Żywność.

Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) realizował kampanię informacyjną „Wybieraj Bezpieczną Żywność” #EUChooseSafeFood. Celem kampanii było uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka. Systematycznie zostały zamieszczane informacje dot. Kampanii na portalu społecznościowym FB PSSE w Raciborzu. Kampanią objęto 762 odbiorców.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

VII.3.10. Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”)

Akcja mająca na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenia w profilaktyce chorób zakaźnych.

W 2023 roku przeprowadzono pogadanki i akcje informacyjno-edukacyjną. Przez cały rok była także prowadzona dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz informacje zostały zamieszczane na stronie internetowej PSSE w Raciborzu i mediach społecznościowych. Edukacją objęto 69 223 odbiorców.

VII.3.11. Działania akcyjne dot. profilaktyki używania alkoholu

Podjęmowane działania miały na celu dostarczenie uczestnikom wiedzy pomocnej w kształtowaniu zdrowego stylu życia, odpowiedniego dystansu do używania substancji psychoaktywnych takich jak alkohol oraz kształtowanie postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych.

W 2023 roku przeprowadzono pogadanki z młodzieżą szkolną, akcje informacyjno-edukacyjną, punkty informacyjno-edukacyjne, dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych oraz zamieszczenie informacji na stronie internetowej i mediach społecznościowych. W ramach organizowanych akcji i pogadarek młodzież brała udział w ćwiczeniach z użyciem alkoholi.

Uczniowie mogli doświadczyć jaki wpływ na sprawność psychomotoryczną ma zażywanie alkoholu. Poprzez proste ćwiczenia mogli doznać jak przez tego rodzaju gogle zostaje obniżona koncentracja, spowolniony zostaje czas reakcji, zniekształcony jest widziany obraz oraz zaburzona jest koordynacji mięśniowo – ruchowej itp.

Działania skierowani do 7289 odbiorców.

VII.3.12. Promocja bezpłatnych szczepień przeciw HPV

1 czerwca 2023 r. Polska dołącza do krajów, które wprowadziły bezpłatne szczepienia przeciw HPV. W naszym kraju szczepienia te są obecnie bezpłatne dla 12 i 13-latków. W imieniu Kierownictwa Ministerstwa Zdrowia Państwowa Inspekcja Sanitarna włączyła się do propagowania tych informacji do jak najszerszego grona odbiorców m.in. poprzez emisję spotów i materiałów, które mają charakter stricte informacyjny – mówią o możliwości bezpłatnego zaszczepienia dzieci przeciw HPV.

Celem akcji jest dotarcie z informacją o bezpłatnych szczepieniach do wszystkich rodziców dzieci znajdujących się w grupie, która może się zaszczepić. W związku z tym opracowane materiały systematycznie były publikowane w mediach społecznościowych. Kampanią objęto 4308 odbiorców.

VII.3.13. Kampania #UnitedInProtection pod hasłem „Zaszczep się: spraw, by szczepionki działały”

W lutym 2023 roku przystąpiono w województwie śląskim do realizacji kampanii Komisji Europejskiej na rzecz szczepień #UnitedInProtection pod hasłem „Zaszczep się: spraw, by szczepionki działały”, która ma na celu zwiększenie zaufania do szczepień poprzez podniesienie świadomości korzyści z nich płynących. W związku z powyższym rozpowszechniano założenia kampanii w mediach społecznościowych, korzystając z narzędzi dostępnych na wskazanych stronach internetowych. Jednocześnie w podejmowanych działaniach prowadzony był miesięczny monitoring z działań kampanijnych. Kampanią objęto 8860 odbiorców.

3.14. Kampania „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

W ramach kampanii zorganizowano spotkania ze społecznością lokalną m.in. z pracownikami PSSE w Raciborzu, ze słuchaczami UŚTW w Raciborzu, mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej „Złota Jesień”, Medycznej Szkole Policealnej Województwa Śląskiego nr 1 w Raciborzu w zakresie profilaktyki chorób odkleszczowych. Odbiorcy realizowanych działań mieli możliwość wysłuchania wykładów, które

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

były częścią Międzywojewódzkiej Konferencji inaugurującej kampanię informacyjną dot. profilaktyki chorób odkleszczowych "Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy" w dniu 16 marca 2023 roku. Kampania realizowana była także w placówkach nauczania i wychowania oraz wśród społeczności lokalnej.

W 2023 roku Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Raciborzu podejmowała działania dotyczące m.in. profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych, wspierania prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, profilaktyki zakażeń WZW B i C, profilaktyki palenia tytoniu i innych uzależnień w tym przeciwdziałania rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków w środowisku młodzieży, zapobiegania zakażeniom HIV i chorobie AIDS, bezpiecznego korzystania z promieniowania ultrafioletowego UV, nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków, profilaktyki raka szyjki macicy oraz promocji szczepień ochronnych.

Działania podejmowane w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zmierzały do pobudzenia aktywności prozdrowotnej mieszkańców powiatu raciborskiego, ochrony zdrowia oraz do świadomego eliminowania czynników zagrażających zdrowiu.

WNIOSKI

1. W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

1. Na terenie powiatu raciborskiego w roku 2023 zgłoszono 1085 przypadków zachorowań na COVID - 19, z czego 80 osób wymagało hospitalizacji. Z powodu ciężkiego przebiegu choroby zmarło: 5 mieszkańców powiatu.
2. w roku 2023 znacznie zmniejszyła się ilość zgłaszanych wirusowych zakażeń jelitowych, jak również bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez beztlenową bakterię *Clostridioides difficile*.. Zwiększyła się liczba salmonelloz zarówno jako zatrucia pokarmowe (postać żołądkowo-jelitowa) jak również posocznice salmonellozowe (postać septyczna)).
3. W roku 2023 zarejestrowano pojedyncze przypadki zachorowań na różyczkę, świnkę i krztusiec. Nie odnotowano zachorowań na odrę, W przypadku świnki oraz różyczki od kilku lat zaobserwowano stabilną niską ilość zachorowań.
4. W powiecie raciborskim wszczepialność dzieci podlegających uodpornieniu na odrę świnkę i różyczkę w roku 2023 wynosiła 94,98% pomimo, iż wyszczepialność dzieci w całej Polsce w 2022 r. spadła poniżej zalecanej granicy 85% (wyniosła:83,9%).
5. Na dzień 31.12.2023 r. w rejestrze „niezaszczepionych” widnieje 259 dzieci, których rodzice nie wyrazili zgody na szczepienie. W roku 2023 do rejestru wpisano 22 nowych przypadków tzw. „uchylających się od szczepień”.

2. W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

1. Jakość wody do spożycia nie budziła zastrzeżeń w przypadku wody dostarczanej dla mieszkańców,
2. W roku 2023 zarządzający pływalniami przeprowadzali badania mikrobiologiczne i fizykochemiczne jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami. Jakość wody pod względem mikrobiologicznym w nadzorowanych przez PPIS pływalniach nie budziła zastrzeżeń
3. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywał badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella* sp., W 2023r. pobrano łącznie 69 prób wody i w 7 z nich stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm, w 4 w stopniu średnim oraz w 3 w stopniu wysokim.
4. W przypadku wysokiego skażenia stwierdzonego w badaniach na oddziale zakaźnym Szpitala Rejonowego w Raciborzu konieczne było wyłączenie pryszniców z użytkowania

3. W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

W roku 2023 zwiększył się odsetek próbek kwestionowanych (w roku 2022 wynosił 1,2%, natomiast w 2023 r. – 2,6%). W 2023 r. kwestionowano 6 próbek zmiotków lub wytrzępeków pobranych w piekarniach oraz 6 próbki środków spożywczych.

Liczba zdyskwalifikowanych próbek zmiotków i wytrzępków pobranych w piekarniach wzrosła w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 r. zakwestionowano 15% prób, w 2023 r. – 30% prób).

W 2023 r. realizowano porozumienie na szczeblu lokalnym z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczące nadzoru nad działalnością w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W ramach realizowania porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska przeprowadzono 3 wspólne kontrole z elementem poboru prób u producentów.

W 2023 r. odnotowano zwiększenie wpływu wniosków o wpis obiektów podlegających wyłącznie wpisowi (strony internetowe, produkcja pierwotna, urządzenia bezobsługowe, obrót materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością).

W roku 2023 zwiększyła się liczba wniosków o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej (dot. eksportu środków spożywczych).

W 2023 r. 2 pracowników ukończyło szkolenie organizowane w ramach The Better Training Safer Food organizowanych przez Komisję Europejską w obszarze środków ulepszających żywność (Food Improvement Agents).

W 2023 r. zwiększyła się w stosunku do roku 2022 ilość przeprowadzonych teoretycznych ocen żywienia na podstawie jadłospisu dekadowego oraz wyliczeń zawartości składników odżywczych w podawanych posiłkach za pomocą programu komputerowego DIETA 6D.

4. W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Stan sanitarno-techniczny części placówek nauczania i wychowania na terenie powiatu raciborskiego wymagał poprawy.
2. Po 3 latach powrócił problem niedostosowania stanowiska pracy przedszkolaków / uczniów do zasad ergonomii. Część dzieci zarówno przedszkolnych, jak i szkolnych objętych badaniem korzystała bowiem z mebli (stolików/ławek i krzeseł) nieodpowiednio dobranych do ich wzrostu.
3. Mimo zapewnienia uczniom w pomieszczeniach szkoły lub placówki miejsc na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych problem ciężkich tornistrów/plecaków pozostaje wciąż aktualny (21% dzieci objętych badaniem nosiła zbyt ciężkie tornistry/plecaki). Należy dążyć do zminimalizowania ciężaru tornistra/plecaka. Nadzór opiekunów (rodziców, nauczycieli) nad zawartością tornistrów/plecaków jest niezwykle istotny. Kwestie dotyczące niewłaściwie wybranego, źle zapakowanego i nieodpowiednio noszonego tornistra/plecaka winny być omawiane z uczniami.
4. Wzrosła (w odniesieniu do roku 2022) liczba placówek, w których przedszkolaki myły zęby. Jest to jednak jedynie 29% placówek skontrolowanych i będących w ewidencji.
5. Zjawisko występowania wszawicy w placówkach oświatowych pozostaje istotnym problemem higienicznym. Współpraca dyrekcji placówki, nauczycieli, rodziców dzieci i pielęgniarki szkolnej jest niezwykle ważna w celu jego rozwiązania. Najważniejszą rolę w zwalczaniu i ograniczaniu

rozprzestrzeniania się wszawicy odgrywają jednak rodzice/opiekunowie dzieci, a ich zaangażowanie i skoordynowanie działań jest niezbędnym warunkiem skutecznego rozwiązania problemu.

6. W 2023 r. na terenie powiatu raciborskiego dzieci i młodzież, podobnie jak w roku 2022, wypoczywały nie tylko w ramach zorganizowanego wycieczki w miejscu zamieszkania, ale również w ramach wycieczki całonocnej. W obiektach, w których odbywały się półkolonie, kolonie oraz na terenie obozów warunki sanitarno-higieniczne nie budziły zastrzeżeń

5. W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

1. Większość zakładów pracy na terenie powiatu to zakłady małe, zatrudniające do 9 pracowników (w roku 2023 pod nadzorem PSSE w Raciborzu było 218 takich zakładów, co stanowi ok. 49 % wszystkich zakładów znajdujących się w ewidencji) oraz zakłady zatrudniające od 10 do 50 pracowników (w roku 2023 pod nadzorem PSSE w Raciborzu było 173 takie zakłady, co stanowi ok. 39 % wszystkich zakładów znajdujących się w ewidencji).
2. Wśród zakładów objętych ewidencją najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do grup 22 Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) - Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, gdzie zatrudnienie znajduje 12526 osób, co stanowi ponad 50% wszystkich pracowników objętych nadzorem.
3. Najpoważniejszy problem natury higienicznej w nadzorowanych zakładach pracy stanowi narażenie zawodowe na czynniki fizyczne, wśród których największą skalę zagrożenia stanowi hałas. Najczęściej występującymi szkodliwymi czynnikami chemicznymi w zakładach pracy są tzw. dymy spawalnicze, w skład których wchodzi najczęściej: tlenek węgla, tlenki żelaza, tlenki azotu, mangan.
4. W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 308 osób, w tym: 272 osoby pracuje w narażeniu na hałas, 61 osób w narażeniu na pyły, 50 osób w narażeniu na czynniki chemiczne.

6. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Oceniając inwestycje poddawane uzgodnieniom, opiniowaniu na etapie projektowym i odbiorowym stwierdza się, iż ich standardy uległy poprawie. Inwestorzy decydują się na zastosowanie nowych technologii i rozwiązań funkcjonalnych, pozyskując tym samym fundusze unijne. Uzgadniania dokumentacja oraz przygotowywane do użytkowania obiekty były wykonywane poprawnie poprzez odpowiednie rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zapewnienie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla pracowników, większe bezpieczeństwo oraz użyte dobre materiały budowlane.

Zadania realizowane przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Raciborzu miały wpływ na poprawę stanu sanitarnego miasta, ponieważ realizując swoje ustawowe obowiązki zwracano szczególną uwagę na rozwiązania techniczne, mające na celu zabezpieczenie ludzi przed nadmiernym hałasem, zabezpieczenie ludzi i środowiska przed wpływem zanieczyszczonego powietrza atmosferycznego oraz ochrony zdrowia ludzi poprzez zastosowanie właściwych materiałów budowlanych

i instalacyjnych, zagwarantowanie właściwych warunków pracy i pobytu w pomieszczeniach - właściwa funkcja i parametry pomieszczeń.

7. W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Realizacja programów zdrowotnych, akcji, kampanii informacyjno-edukacyjnych, imprez, punktów konsultacyjnych, badań zdrowotnych, porad i szkoleń, jak również informacje przekazywane za pośrednictwem lokalnych mediów przyczyniły się m.in. do zwiększenia poziomu wiedzy uczniów, rodziców, opiekunów, kadry pedagogicznej i społeczności lokalnej oraz do wzmocnienia postaw, zachowań i nawyków prozdrowotnych.

W 2023 roku Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Raciborzu podejmowała działania dotyczące m.in. profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych, wspierania prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, profilaktyki zakażeń WZW B i C, profilaktyki palenia tytoniu i innych uzależnień w tym przeciwdziałania rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków w środowisku młodzieży, zapobiegania zakażeniom HIV i chorobie AIDS, bezpiecznego korzystania z promieniowania ultrafioletowego UV, nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków, profilaktyki raka szyjki macicy oraz promocji szczepień ochronnych.

W działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowana jest współpraca z licznymi partnerami jakimi są: jednostki samorządu terytorialnego, placówki nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiska szkolnego, lokalne media, służby mundurowe, kluby osiedlowe, placówki sportowe i kulturalne.

Działania podejmowane w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zmierzały do pobudzania aktywności prozdrowotnej mieszkańców powiatu raciborskiego, ochrony zdrowia oraz do świadomego eliminowania czynników zagrażających zdrowiu.